

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelj in
praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.632.

Nezdrave razmere.

Menda še ni bilo v Jugoslaviji vlade, ki bi imela v skupščini tako močno večino, kakor jo je imela in jo ima radikalno - radičevska vlada. Menda pa tudi še ni bilo vlade, ki bi pokazala tako malo delavnosti ko ta vlada. Ves čas njenega obstoja čujemo le o bojih med obema strankama, nikjer pa se ne kaže pozitiven efekt njene večine. Zato pa so tudi ostale naše razmere nezdrave, kakor so bile in zato ne napreduje država.

Zato pa so tudi še nadalje mogoče stvari, ki so nam vsem v škodo, državi pa v sramoto.

Dan na dan opozarjajo uradniki v Mariboru, da še do danes niso prejeli plače. Toda vse njih opozarjanje je zaman in nerodnost uprave še do danes ni znala tega škandala likvidirati. Bi radi znali, od česa naj uradnik živi, če ne prejme prvega niti svoje mizerne plače. Bolj se naš birokratizem pač ni mogel kompromitirati, kakor da je pokazal celo na lastne uradnike.

Ljubljana, naša bela slovenska prestolnica je že drugo leto oropana svoje avtonomije. Ljubljani je vzela avtonomijo stranka, ki že davno ni več v vladi. Niti strankarskega vzroka nima zato vlada, da Ljubljani ne vrne njene avtonomije. Kljub temu pa mine mesec za mesecem in Ljubljana ostane brez svoje avtonomije.

Dragiša Stojadinović je dokazal, da Rade Pašić ne plačuje davkov. In vendar je Rade Pašić bogataš, o katerem govori ves Beograd, da porablja pol milijona dinarjev na mesec. Vsa država se zgraža nad tem, da bi pa čitali sporočilo beograjske davkarje, da je storila svojo dolžnost, tega pa ne.

Doživeli smo neverjetno stvar, da je vlada ostala v korupcijski debati v manjšini. Ves svet se čudi, kako je to mogoče in začudeno vzklika francoski žurnalista, kako da se ne lotijo korupcije poklicana sodišča. Vsaj so vendar v korupcijski interpelaciji navedene čisto konkretne stvari in prav nobene težkoče ni za sodišča, da vso stvar razčistijo. Toda to se ne zgodi, ker je pri nas tudi korupcijsko vprašanje politično vprašanje.

Partizanstvo razjeda naše državno telo in vsled partizanstva je neaktivna vlada ter onemogoča vsako konsolidacijo.

Proti temu partizanstvu je samo ena rešitev, da organizirajo pošteni ljudi v narodu gibanje, ki bo neusmiljeno zatrla vse povzročitelje teh nezdravih razmer. Nihče ne sme stati več ob strani, vse mora iti na delo. Predvsem pa velja to za inteligenco, ki je ravno danes, v najtežjih časih poklicana, da postane voditeljica naroda.

Pogumna in odločna voditeljica, ki je v stanu zmagati korupcijo.

POGAJANJA Z MADJARSKO DELEGACIJO — ZAKLJUČENA.

Beograd, 22. maja. Včeraj popoldne so se nadaljevala pogajanja med našo in madjarsko delegacijo. Sklenjeno je, da se v najkrajšem času podpišejo že parafirane konvencije o vzdrževanju cest in mostov na meji, konvencija o postaji Gola, sporazum o blagovni direktni tarifi in sporazum o prometu in tranzitu na železnih. Ugotovljeno je, da tudi besedilo sporazuma glede tihotapstva, konvencija o čuvanju obmejnih drog ter o vzdrževanju obmejnih železniških mostov.

Rešiti se morajo le še nekatera vprašanja, ki pridejo na prihodnji seji v razpravo. Pogajanja se danes dopoldne in popoldne nadaljujejo.

Skupen nastop Davidovića in Jovanovića proti korupciji.

Beograd, 22. maja. Kakor smo izvedeli, se je Ljuba Davidović včeraj sestal z Ljubo Jovanovićem in z njim razpravljali o vprašanju interpelacij. Sporazumela sta se, da bosta za te interpelacije zahtevala nujnost, prav tako pa tudi za zakonski predlog o korupciji, ki ga bo Davidović predložil predsedniku skupščine Marku Trifkoviću. Opozicionálni krogi se zelo zanimajo za to, kakšno

stališče bodo zavzeli radičevci, ker so oni že preje naglašali, da se mora zakonski predlog o korupciji razpravljati kot nujen. Neki radičevci je včeraj izjavili, da bodo njih ministri o vsem tem obvestili klub, ki bo izrekel svojo zadnjo besedo. Zelo verjetno je, da bo to vprašanje rešeno sporazumno med obema vladnima strankama.

Zakonski načrt o izenačenju davkov od kralja podpisan.

Beograd, 22. maja. Finančni minister dr. Ninko Perić je bil sinoči na dvoru v avdienci in predložil kralju v podpis ukaz glede zakona o izenačenju davkov. Po izjavi, ki jo je dal Perić po svojem odhodu z dvora, bo on ta ukaz predložil v ponedeljek narodni skupščini. Tega bo tudi že zakonski načrt dotikal. Po tej avdienci je dr. Perić posetil tudi ministrskega predsednika Uzunovića in mu poročal o svoji avdienci.

Med tem ko je politično življenje v

Beogradu mrtvo, je po beograjskih ulicah precej živo, ker se v Beogradu zbira nekaj stotin rezervnih častnikov in komitašev, ki so došli iz notranjosti in gredo na kongres rezervnih častnikov in bojnikov v Zagreb. Neki del je odpotoval že včeraj, večina pa odide danes. Kdo bo zastopal na tem kongresu vlado, še ni določeno. Gotovo pa je, da potuje na kongres tudi vojni minister Dušan Trifunović.

Ne bo v kratkem vladne krize.

Beograd, 22. maja. Včeraj od pol 11. do pol 12. je bil na dvoru v avdienci ministrski predsednik Uzunović. Kakor smo doznali, je imela ta Uzunovića avdiencia smoter, da Uzunović obvesti kralja o političnem položaju in o namerah vlade glede dela v skupščini. Govorilo se je pri avdienci tudi o kraljevem kronanju in o vprašanju kraljevih posetov v državah Evrope. Uzunović je tudi povdral potrebo, da se skliče kronski svet, ker

je mnogo važnih stvari, ki morajo biti čimprej rešene.

Kralj odide brzkone konec tega meseca v Oplenac, kjer mu pripravljajo slavnosten sprejem. S kraljem gresta na odih tudi kraljica in kraljevič Peter. Iz tega sklepajo v političnih krogih, da so pretirane vse vesti o nekaki nestalnosti vlade in da ima krona jamstvo od ene kot od druge vladne stranke, da se bo današnja situacija obdržala.

Pašićevci proti vladni koaliciji.

Beograd, 22. maja. Včeraj je bilo politično življenje popolnoma mirno, ker je veliko število poslancev izven Beograda. V glavnem so govorili o Radičevih skupščinah, ki se jim pripisuje velika važnost. — Pri radikalih se poslanci čimdalje bolj opredeljujejo za centrum, pa tudi v Pašićevi okolici je opaziti živahnost delavnosti. Pašićeva okolica intrigira proti sedanjim vladim. To se vidi tudi iz delovanja dosedanjega poslanca Ljube Popovića, ki je včeraj s

podpredsednikom radikalnega kluba Mihajlovićem ponovno posetil notranjega ministra Božo Maksimovića, da pri njem zopet intervenira zaradi izmene dveh občinskih beležnikov v Sremu, ki jih je izmenjal državni podtajnik dr. Pernar. Minister je odgovoril, da bo to stvar še preiskal. Če ugotovi, da je imel dr. Pernar prav, bo njegov sklep potrdil. Če se pa ugotovi, da je bilo poročilo napačno, bo odredil, da se občinska blagajnika vrne na svoji mesti.

NAMERE G. PRIBIČEVIĆA.

Beograd, 22. maja. Z novo vlado ni zadovoljen Svetozar Pribičević. V neki izjavi se je izrazil, da so edini izhod iz tega položaja volitve. Sedanja vlada mora po njegovem mnenju v najkrajšem času pasti. On meni, da je sedanja vlada škodljiva za nacionalne interese.

Ko je za te izjave izvedel Uzunović, je rekel, da se je on boril za nacionalne interese takrat, ko Pribičević nanje niti mislil ni.

Pribičević je včeraj posetil skupščinskega predsednika Trifkovića, da se pri njem informira, kaj bo s predložitvijo korupcijskih interpelacij. Trifković je odgovoril, da se morajo interpelacije ponoviti. Samostojni demokrati namenjajo predložiti novo interpelacijo, neodvisno od druge opozicije.

Včeraj popoldne so imeli samostojni demokrati sejo, na kateri so sklenili, da interpelacijo o korupciji vložijo ponovno, in sicer še danes. — Dalje so razpravljali o političnem položaju. Oni mislijo, da je sedanje stanje provizorij in da bo vlada zopet padla. Njihovo stališče mora biti stališče čakanja, ker sam čas dela zanje.

LAZAREVIĆ O ODOŠAJIH Z ALBANIJOM.

Beograd, 22. maja. Branko Lazarević je glede odnošajev med Albanijo in Jugoslavijo izjavil sledeče: Sporazum med našo in albansko vlado glede konvencij in trgovinske pogodbe je že popolnoma določen in uvrščen. Ta sporazum bo imel gotovo za posledico pobijanje akcije kosovskega komiteja. S tem pa pride tudi vprašanje kačakov v končno fazo ter bo brzkone odpravljeno popolnoma z dnevnega reda.

Kar si tiče odnošajev med Albanijo in Italijo, so ti taki, da ne morejo vznjati pri nas nobene bojazni (?) ker Albanija in mi želimo, da bodo naši medsebojni odnošaji normalni oziroma še več: prijateljski. V tem smislu bom glede na rešenje vlade napravil v Tirani korake, da postanejo odnošaji med nami in Albanijo čim bolj prijateljski.

POLOM RIFANCEV.

Pariz, 22. maja. Iz Feza javljajo, da je Abdelkrim, razočaran zaradi nastopanja nekaterih plemen, odšel v notranjost dežele in se še dalje umaknil. Ta umaknitev Abdelkrimova se smatra kot popolna kapitulacija Rifancev.

Narod za Jovanovića.

Beograd, 22. maja. Včeraj je bil sestanek zastopnikov radikalne organizacije v Kruževu. Na tem sestanku se je izglasovala zaupnica radikalnemu poslancu Trbiću, ki je izstopil iz radikalnega kluba in se pridružil Jovanoviću.

Danes bo veliko zborovanje v Bitolju, ki sta ga tudi sklicala pristaša Ljube Jovanovića Altiparmaković in Trbić. Jutri bo prav tako zborovanje v Prilepu. Razpeloženje za akcijo Ljube Jovanovića je v teh krajih odlično.

Tudi iz ostalih krajev države prihajajo poročila, da se narod izreka za Ljubo Jovanovića. Že danes pa je gotovo, da je vsa južna Srbija, Boka Kotorska, večina Vojvodine odločno za boj proti korupciji.

ANGLEŠKA VLADA PROTI RUDARJEM.

London, 22. maja. Vlada in javnost se pripravljata na to, da paralizirata efekt nadaljevanja rudarske stavke. Računajo z možnostjo, da organizira vlada državni uvoz premoga. Daljnje krčenje porabe premoga ni več mogoče.

PRIPRAVE ZA USTANOVITEV ZVEZE JUGOSLOVANSKIH MEST.

Zagreb, 22. maja. Danes pride v Zagreb predsednik beograjske občine Miloš Bobić. Na postaji ga bodo sprejeli mestni načelnik, podnačelnik in nekaj senatorjev. Z avtomobilom odidejo nato v Sestine, potem pa se zbere k posvetovanju. Gre za organizacijo jugoslovenskih mest in o sklicanju kongresa mest v Jugoslaviji. Mestni načelnik bo dal Bobiću za časa njegovega bivanja v Zagrebu dva avtomobila na razpolago.

KONSOLIDACIJA POLJSKE NAPREDUJE.

Varšava, 22. maja. Bivši notranji minister Mladzianowski je sprejel novinarje in jim izjavil, da je z zadnjo krizo počil tur, ki je težko tiščal poljski narod. On je prepričan, da bodo vsi pravi državljani prav kmalu na isti poti. Položaj se bo v kratkem času razbistril. Situacija v državi je zadovoljiva. Nikjer ni prišlo do incidentov. Samo v Poznani vlada še nekaka napetost. Upa, da tudi to kmalu preide. Naglasil je, da bodo čimprej mogoče preklicane vse izjemne odredbe in da bo odpravljena tudi cenzura. Demantiral je tudi vesti o boleznih maršala Pilsudskega.

BREZUPEN POSKUS KORFANTYJA.

Berlin, 22. maja. Po neki vesti iz Poznania se pod vodstvom Korfantya organizira velik pokret proti novemu režimu. Zahteva se takojšnje sklicanje parlamenta, ki pa se ne bi sestal v Varšavi, temveč v kakem drugem mestu, katero nima vojaške posadke. Razen tega se zahteva, da se izpuste na prosto vse osebe, ki so bile med pučem aretirane.

SENZACIONELNA ARETACIJA POSLANCEV.

Berlin, 22. maja. Največjo senzacijo je vzbudila vest, da je državno pravništvo zahtevalo, da se poslanca ljudske stranke Wulle in Kube izročita sodišču, ker sta nagovarjala k umoru Stresemana in Severinga.

FRANCOSKI FRANK SE DVIGA.

Pariz, 21. maja. Francoska banka je sklenila, da z vsemi sredstvi podpre vladno akcijo za dvig franka. Vsled odredb vlade se je tudi francoski frank na vseh borzah dvignil.

Pan-Evropa.

Piše A. G.

6.

Evropa je na usodepolni poti v novo vojno, groznejšo od zadnje. Večina držav v srednji in vzhodni Evropi se pripravlja na njo diplomatski in vojaški. Sovraštvo med raznimi sosedji je večje od onega l. 1913. vsled internacionalne anarhije. Evropa je podobna 26 divjim pretepačem, ki oboroženi komaj čakajo, kdaj bi se gostili na troške sosedov. Med njimi mora priti do pretepa in poboja. Tako anarhijo v družbi more odpraviti le pametna organizacija. Enako je mogoče anarhijo med evropskimi državami odpraviti, ako postavimo: mesto anarhije — organizacijo, mesto vojne — razsodišče, mesto oboroževanja — razoroženje, mesto samopomoči — solidarno jamstvo, mesto tekme — sodelovanje!

Evropa še ni prišla do spoznanja, da je nemogoče, da bi na 5 mil. štir. kilometrov moglo živeti 26 držav, ne da bi se med sabo ne zavsale, — in da je zlasti po svetovni vojni treba le povoda in Evropa bo le še nešteto razvalin in vmes nešteto skupnih grobišč! (Ako bi zadnjič v Rimu namesto Miss Gibson streljala kaka — recimo — Dalmatinka, drugi dan bi za kazen bila zasedena Dalmacija in — vojna, morda svetovna je tu!)

Ako bi imeli sedanji evropski voditelji pred očmi pravo sliko bodoče vojne, tedaj bi gotovo ne prezrli nobenega sredstva, ki bi moglo toliko nesrečo preprečiti. — Toda človeštvo ne sluti, kaj ga utegne doleteti: njegova domišljija je preveč revna in gleda le v minulo, namesto v bodočnost. Ali si je kdo zemljanov l. 1914 sploh le od daleč predložil strahote bodoče vojne? Mislili so morda na l. 1870 in si predstavljali grozote za toliko in tolikokrat huje, — ali na vse grozote in posledice ni nihče niti od daleč pomislil. In glejte: bodoča vojna bo zopet vsaj za tolikokrat groznejša, kolikor je bila minula svetovna vojna od one l. 1870, kajti bodoča vojna že ne bo več v znamenju napredujoče tehnike, marveč — kemije: ne bo se bojevalo z jeklom, marveč — s strupovi.

Že v zadnji vojni so ponekod glasila povelja: ne ujetnikov — postreljajte, pomorite vse, kar najdete živega: tudi starce, žene, otroke, da bo sovražnik za dolga desetletja uničen! In bodoča vojna ne pojde več za ciljem, da bo sovražnik premagan in prisiljen do kapitulacije, marveč edini cilj bo: pokončiti, iztrebiti sovražnika!

Čez fronto tam daleč v zaledju, zlasti v glavnih mestih, bodo s strupenimi bombami morili žene in otroke, cela mesta izumrejo in bodo plen ognja. Od l. 1918 dalje so kemiki iznašli strupene pline, da bo zadoščalo le malo bomb iz zrakoplova — in milijoni ljudi bodo v hipu pomorjeni. Naravnost smešno je pričakovanje, da se vojskujoči narodi ne bodo posluževali tako uspešnih morilnih sredstev, čeprav bi se poprej svečano zavezali: kajti bodoča vojna bo na življenje in smrt. Vsaka slabost, prizanesljivost bi mogla pomeniti samomor, zato obvelja okrutno načelo: raje jaz tebe danes — nego ti mene jutri! — Ne bo več konca vojne s sklepom miru, marveč le še — z uničenjem premagane naroda! Premagana država doživi usodo Kartage po tretji punski vojni! Kar je bila in je deloma še — krvna osveta med rodinami, to bo prihodnjič med bojujočimi se državami: krvna osveta do — iztrebljenja vsega sovražnega zaroda! Ali tudi zmagovalec bo tako zmučen, uničen, da je vprašanje, če se bo sploh kdaj mogel popraviti!

Zgled! Recimo, da bi se Nemčija zanašala na epohalne nove iznajdbe in bi se dala zapeljati od častihlepnosti pustolovcev... ter bi udarila na Francijo za revanšo — kaj bi sledilo? V slučaju neuspeha, bi bila Nemčija uničena, ali tudi — po morebitni zmagi, bi bila — ruinirana! Že v prvem tednu bi bilo

uničeno iz ozračja vse nemško obrensko in morda tudi Slezjsko ozemlje, — v enem dnevu bi bilo uničeno, kar je nemški narod sto let gradil! Ni je vojne odškodnine, ki bi mogla vse to nadomestiti; konkurenca ameriške in angleške industrije bi onemogočila vsako obnovo. A Franciji bi nova zmaga dosti ne pomagala, izgubila bi toliko ljudi, da bi bilo treba več desetletij, predno bi si opomogla zopet na staro število prebivalstva. In verjetno je, da bi Pariz in Berlin delila usodo — Babilona in Ninive! Ali je kdo na take perspektive le pomislil?!

Kdor ljubi svoj narod, mora biti pacifist. Le herostratske zločinske nature bi mogle želeli nove vojne, kajti njih slepo sovraštvo do drugega naroda je močnejše nego ljubezen do svojega naroda. Take nature bi smatrale tudi pogin svojega naroda kot povračilo, samo če bi bil pri tem iztrebljen tudi nasprotnik.

Vsak Evropejec se mora takim stremljenjem odločno upreti. Ko gre za življenje ali smrt evropskih narodov, ne sme biti — nevtralnosti. Kdor se tu potuhne, je izdajalec svojega naroda, izdajalec Evrope, izdajalec vesoljnega človeštva!

Ne sme se torej zanemari nobeno sredstvo, ki bi moglo svetu prihraniti bodočo evropsko vojno. Evropa mora slediti vzgledu pacifističnih velesil. Dočim so se evropske države po svojih zastopnikih zbrale okoli zelenih miz še le potem, ko so deset milijonov najboljših mož pomorile, še enkrat toliko naredile invalidov ter pokončale cele dežele. — Sta se Japonska in Severna Amerika sešli v Washingtonu na konferenco in sklenili sta mir brez kaplje prelite krvi: Koliko bridkosti, solza, koliko gorja sta s tem preprečili, koliko dobrin človeškega dela sta ohranili, koliko pridnih rok za bodočnost je ostalo zdravih!

Ali je danes še en sam tako slep človek na svetu, ki bi nega ne uvidel: ako bi se mirovna konferenca sešla že spomladi l. 1914, namesto 1919, za koliko bi to bilo boljše človeštvu in za Evropo še posebej? Minulosti ne moremo spremeniti: toda iz nje se moramo učiti za bodočnost!

Evropski polžaj je zelo negotov, nevaren, pod pepelom tli na vseh kolenih in krajih. Vsaj tucat imamo odprtih ran in vsak hip more priti do požara, ki uniči nove dele sveta! Vsak narod ima srboritih voditeljev, ki hočejo priti do moči do moči in slave po kaki vojni! Zato je opreznost toliko bolj potrebna! Svetovna vojna je bila strašna dovolj, da bi morala vsako državo odvrtiti od nove nevarnosti, in vendar smo videli, da sta kmalu potem zgrabili za orožje Poljska in Grška! Enako bi storile druge ob vsaki najmanjši priliki ali na ukaz od zgoraj.

Odnosaji med evropskimi sosedji so tako zamotani, da je edina rešitev ta: sovraštvo ali zveza. Ravnodušno korektno sosodstvo ni več mogoče: Evropa more biti znanprej le pozorišče večnih vojen ali — večnega miru!

Edino panevropska zveza more zagotoviti tak mir s solidarno medsebojno garancijo in obligatnim razsodiščem. Tako združena Evropa bi mogla potem dalje skleniti pogodbe o razsodiščih s svetovnimi silami (Rusija, Anglija, Panamerika in vzhodna Azija).

Evropske države so danes za-se prešibke, da bi mogle zunaj svojega območja izsiliti mir n. pr. preprečiti japonsko kitajsko, japonsko-amerikansko, rusko-kitajsko vojno, toda Panevropa bi mogla doseči mnogo, morda vse, kar bi narekovala zdrava pamet in državniška modrost.

Pred vsem pa je potreben evropski mir, zato moramo biti pacifisti, — in združeni v Panevropo bi imeli primerno besedo v usodi vsega človeštva.

„Zmaga“ SDS v Dalmaciji.

Kakor vedno, tako so seveda tudi sedaj »zmagali« pri občinskih volitvah v Dalmaciji esdeesarji. Kakšna je ta »zmaga« v resnici, pa par dejstev.

Posl. Angelinović je že konstatiral, da so samostojni demokrati kratkoma proglasili vse demokratske občinske odbornike ko svoje. Enako pa so storili z vsemi drugimi listami, ki niso bile izrecno strankarsko opredeljene. In takih je bilo precej. Kljub temu pa so številke, s katerimi so se bahali esdeesarji, čisto napačne. Zakaj rezultat občinskih volitev v Dalmaciji je bil sledeč:

Rezultati so znani iz 74 občin. V 8 občinah na Krku se vrše volitve šele 13. junija. Nepoznai pa so rezultati iz 15 ob-

čin zetske oblasti in 2 majhnih občin iz splitske oblasti.

Od 74 občin pa so dobile:

HSS absolutno večino v 32, relativno pa v 7 občinah.

Radikali absolutno v 9, relativno v 2. Federalisti absolutno v 1.

Meščanski bloki absolutno v 4, relativno v 1.

HSS in NRS absolutno v 1.

Hrvatski blok absolutno v 1, relativno v eni.

Nacionalni blok absolutno v dveh.

Davidovičevci v 1.

Zemljoradniki v 1.

Klerikalei v 1.

Davidovičevci in radičevci tudi v eni občini.

V 9 občinah na otokih pa so zmagale samo lokalne liste.

Politične vesti.

== Borba proti korupciji je še vedno naše prvo politično vprašanje. Ker ni več glavna peza boja na radičevcih, so stopili na njih mesto jovanovičevci in pa ožja opozicija. Ti bodo ta boj na vsak način izbojevali do konca. Kakšno stališče bi zavzel k temu boju radikalni klub še ni mogoče reči. Splošno pa se sodi, da bo Jovanović dobil še mnogo pristašev in da bo čisto gotovo njegova teza zmagala. Dobro informirani politični krogi trde, da je popolnoma izključeno, da bi prišlo do novih volitev, predno ni boj proti korupciji dobojevan. Položaj četrtle Uzunovičeve vlade je odvisen od nje same. Če bo ona dovolj energična v boju proti korupciji, potem ji je večina v skupščini zasigurana. V nasprotnem slučaju pa je neizogibno, da ostane zopet v manjšini.

== Uzunović je dejal o pobijanju korupcije sledeče: Vlada se bo za vsak način energično in vztrajno borila proti korupciji. Toda to je tudi stvar forme. Opozicija je storila v parlamentu napako in to mora popraviti. Naj se da v tem oziru vladi iniciativno in mi bodo poznavili, ker se ne da popraviti ter bomo šli opoziciji na roko. To se bo zgodilo že na seji šefov strank, če bo tedaj opozicija pokazala dobro voljo. — Vidi se, da boj proti korupciji še ni zaključen in da bodo morali pašičevci preživeti še mnogo težkih ur. Videlo se bo pa tudi, kako mnogo prežgodaj je pisalo »Jutro« o politično mrtvem — Ljubi Jovanoviću. Še prav kmalu se bodo morali prepričati o nasprotnem.

== »Nova Pravda« smatra menda za svojo glavno nalogo, da vedno bolj dokazuje, kako je popolnoma enaka ekscesarskim listom. Tako odgovarja na zadnji vseskozi stvarni članek g. F. B. s samimi osebnimi napadi. Ker primeru »Nove Pravde« ne moremo in nečemo slediti, zato bodi samo konstatirano, kako odgovarja »Nova Pravda«. Za dostojne ljudi ta konstatacija zadostuje.

== Ugleden francoski novinar o jugoslovenski vladni krizi. Pariška dopisna agentura »Balkan-Radio« objavlja interview svojega dopisnika z uglednim francoskim novinarjem, ki je izjavil: Pogoste jugoslovenske politične krize so nas vse začudile. Predvsem se čudimo, da dve stranki, ki imata absolutno večino v parlamentu, ne moreta nikdar priti do soglasja, da bi vendar že enkrat prenehala njih medsebojna nasprotovanja. Največje čudo pa je, da vlada pada na vprašanju korupcije. Za take stvari vendar obstoje redna sodišča in samo njih naloga je, da razpravljajo o takih zadevah. Ne morem vam zadosti naglasiti, kako je neprijetno vplivala na nas Francoze vest, da je ostala vlada v manjšini baš v vprašanju korupcije. Sicer se pa nas te notranje zadeve Jugoslavije ne tičejo in mi samo pričakujemo, da bo Jugoslavija podpirala naše pacifistične težnje. Prepričali smo se dosedaj vedno, da želi Jugoslavija ohraniti z nami dobre zveze in upamo, da se bo tako delalo tudi v bodoče. — Lekcija francoskega novinarja pa kljub uljudnemu koncu drži.

== Namere demokrata Pilsudskega. Po naročilu maršala Pilsudskega je sprejel njegov adjutant zastopnike tujega tiska in jim podal sledečo izjavo: Pilsudski ne stremi niti po diktaturi in niti po kakem drugem mestu. Ravno tako pa je neresnično, da bi se on, ali njegovi oficirji postavili v službo kakšne politične stranke. Pilsudski in njegovi oficirji so nastopili proti Viševci vladi, ne ker je bila to desničarska vlada, temveč ker je bila sestavljena iz nepoštenjakov. Armada je nastopila edino za čast in poštenje, ker smatra, da so koruptne vlade največja nesreča za narod. Prav nobenih političnih ciljev pa nima armada. Da je prišlo do krvavih bojev je samo krivda generalov Rozwadowskega in Zagorskega, ki sta oba zapletena v umazane afere. Cilj armade ni niti diktatura in niti kak socialen preobrat. Končno je izjavil adjutant, da je vojaški položaj že popolnoma normaliziran. O političnem položaju pa ni hotel dati adjutant nobene izjave. — Iz te izjave se vidi, da je Pilsudski pravi demokrat in ni čuda, če raste na Poljskem gibanje za kralja.

Niti absolutne in niti relativne večine v niti eni občini — pa so dobile samostojni demokrati.

Takšna je njih »zmaga«!

== Fašisti na Češkoslovaškem. V zadnjem času postajajo fašisti v Češkoslovaški vedno bolj aktivni. Pred kratkim so sklicali na Strelskem otoku velik shod, ki je bil obiskan nad vse dobro. Na shodu se je glasno povdarjalo, da mora tudi Češkoslovaška dobiti svojega Mussolinija in da mora biti ta general Gajda. Glasno je govorilo proti židom, in da so sami Nemci in proti komunistom. — Po shodu so hoteli fašisti prirediti velik obhod po mestu, kar pa je policija preprečila. — Ker fašisti stalno omenjajo generala Gajdo kot svojega novega voditelja, je naslovil minister Bechyne oster poziv na generala, da se izjasni. V pismu na vojnega ministra je gen. Gajda to tudi toril in poudaril, da je samo vojak, da se v politiko ne meša in da nikdar ne misli ničesar podvzeti, kar ne bi bilo v skladu z obstoječimi zakoni. Končno prosi vojnega ministra, da ga zaščiti pred napadji v listih.

== Muslimanski kongres v Kairi. Smrt bivšega sultana in kalifa Mehmeda VI. je napravila na vse delegate muslimanskega kongresa v Kairi zelo globok utis. Sedaj se je boj posameznih kandidatov za kalifsko mesto še povečal. V glavnem se potegujejo za kalifat egiptovski kralj Fuad, Mehmedov naslednik Abdul Medžid, afganistanski kan Amabibah, hedžaski sultan Von Sand in maroški sultan. Angleži se silno trudijo, da bi postal kalif egiptovski kralj. Vendar pa je to le malo verjetno, ker je Fuad preveč pod angleškim uplivom. Nekateri moderni muslimani pa so sploh proti vsakemu kalifatu, ker da je zastarel. — Istočasno ko v Kairi pa se vrši v Mekki drug muslimanski kongres, ki ga je sklical zmagoviti vodja Vakobitov, sultan Ibn Sand. Ta kongres ima urediti romanje v sveta muslimanska mesta Meko in Medino. V nasprotju s Kairo so pristaši Von Sanda sami staroverci, ki propagirajo popolno osvoboditev muslimanskega sveta od nadvlade tujcev. Vsled svojega fanatizma pridobivajo stalno na pristaših in 50 milijonov indijskih mohamedancev se je že izjavilo za Ibn Sanda kot bodočega kalifa. Ibn Sand sploh pridobiva stalno na simpatijah in vedno večja verjetnost je, da bo on preroditelj muslimanskega sveta.

== Pred kongresom francoske socialistične stranke. Dne 13. maja se odprl v Klermon-Feranu kongres francoske socialistične stranke. Za kongres vlada v vseh političnih krogih največje zanimanje, ker bo kongres odločil, če vstopijo socialisti v vlado ali ne. Senska (pariška) organizacija stranke, ki je bila vedno najbolj merodajna za stališče stranke, se je odločno izjavila proti vsakemu sodelovanju v vladi. Vodja socialistov Léon Blum sicer tudi ni za vstop socialistov v vlado, pač pa za to, da podpirajo socialisti levičarsko vlado. Neodrejena politika francoskih socialistov je zelo poslabšala stanje socialistične stranke in njeni poslanci so skoraj izgubili kontakt z volivci. Zato skušajo socialistični voditelji v zadnjem času to popraviti z odločnim preokretom na levo, vsled česar je tudi skoraj gotovo, da bo predlog senske organizacije kongres odobril.

Kratke vesti.

Prostovoljna kontribucija na Francoskem v svrhu poprave francoskih financ je dala dosedaj 69 milijonov. 20 milijonov je darovala Narodna banka, 5 milijonov je dala banka Rothschild in zelo veliko so dali tudi tujci. Tako je dal znani grški bogataš Taharov en milijon.

Razprava proti Dragiši Stojadinoviću na tožbo Radeta Pašića je bila na prošnjo tožitelja odložena.

Nemški izseljenci ne bodo zadržani v Ellis Islandu, če imajo nemško zdravniško izpričevalo.

V znaku padajočega franka.

Pariz, dne 19. maja.

Vsakodnevna vročica na borzi. Vihar no naraščanje valutnih vrednosti: petrolej, baker, Sueški prekop, sladkorne rafinerije, vse delnice rastejo v ceni. Na nobeni borzi sveta se ne kriči tako glasno in tako vztrajno, ko na pariški. V jedilnicah na Borznem trgu mora gost trikrat ponoviti naročilo, predno ga natakar razume. Tako kriče zunaj.

Toda množice ne razumejo nič o borznih kurzihi. »Srednji Francoz«, o katerem govori Herriot, ve samo to: da je vse vsak dan dražje. Če ga vprašate, zakaj, vam sigurno odvrne: ker hočejo tako spekulant in ker jih vlada vse skupaj ne pobesi. Kdor hoče malo globlje prodreti dostavi: In tuji pokupijo vse. Samo malo »informiranih« je, ki z modrim obrazom oznanjajo: Krivda je na funtu. Angleži gonijo funt kvišku, da bi nam škodovali. Ampak to se bo še masčevalo. Široke plahti izobražencev in neizobražencev so vse prepričane o stalni veljavi franka.

Nikomur ne pade v glavo, da bi trdil: Frank je danes padel za toliko in toliko točk, temveč vse reče: Funt se je zopet dvignil za toliko in toliko točk. Na dolgo in na široko se vse prepira zaradi čudnega dejstva, da se tudi vse druge valute dvigajo. Kako je vendar to, da raste tudi dolar in marka, holandski goldinar in švicarski frank? In vedno je odgovor isti: Obstoji mednarodna zarota proti franku. Na Dunaju in v Berlinu, Zurichu in Amsterdamu, Londonu in Newyorku si podajajo spekulantni roke. Vse je dogovorjena igra. Toda, kdor se zadnji smeje, se smeje najbolje.

O kakršnemkoli begu pred frankom ne more biti v tem trenutku biti še govora. Čeprav je inflacija zavzela že strahoten obseg, se posameznik vendar še ne zaveda razveljavljenja denarja. Kar je najbolj presenetljivo, zanj ne obstoji nobena razlika med zlatim in papirnatim frankom in v nekem večernem listu (Paris-Soir) je bilo od njegovega finančnega sodravnika odkrito tole Kolumbovo jajce:

Francija dolguje Ameriki približno 4 milijarde dolarjev. Ko je bil ta dolg najprej, je bil vreden dolar 5,20 francoskih frankov. Niti najmanjšega vzroka nimamo, da bi ta dolg poplačali, po sedanjem kurzu, ki se dela v Londonu in Newyorku, ne pa v Parizu. Mi torej ne bomo plačali štirikrat 34 ali 136 milijard frankov, temveč štirikrat 5,20 ali 20,8 milijard frankov. Bomo pa velikodušni in vsoto zaokrožili navzgor ter plačali 21 milijard. — Na ta premoder načrt je prejel list na stotine navdušenih dopisov, ki so pričali, da je finančni sodravniki govoril vsem iz srca.

V dnevnem življenju se seveda govori o neprestano stopajoči druginji. V resnici pa capljajo cene za razveljavljenjem denarja še mnogo v večji razdalji, ko je svoječasn v Avstriji in Nemčiji. Francija se v veliki meri preskrbi sama z vsem in naravno bogastvo dežele povzroča, da se substanca skoraj nevidno manjša. Z drugimi besedami: Še dolgo, dolgo more tako trajati. Ritem padanja franka in udarci valov tega procesa udarjajo naravno gospodarstvo lakorekoč normalno in potek stvari je mnogo počasnejši ko drugod. Tako na primer se opažajo praktične posledice od Loucherja v decembru povzročene inflacije šele sedaj. Šele po celih petih mesecih. Nadaljnjih pet mesecev bo prešlo, da se bodo posledice pokazale v vsej celoti. Časovna dolgot enega vala znaša torej ne dosti manj ko

eno leto. Ugleden finančni strokovnjak je izjavil pred kratkim, da bi se mogli dogodki po dosedanjem načinu razvijati še najmanj šest let; seveda pa bi bila potem tudi katastrofa tem silnejša.

Nekaj cen iz podrobne trgovine naj to osvetli. Kilogram kruha velja 2 franka, eno jajce 0,75, funt teletine 15 frankov, liter mleka 1,30, funt masla 7,50 in funt svinjske masti 9 frankov. Kar se tiče drugih dnevnih izdatkov, naj bodo navedene te številke: vožnja v podzemni železnici na poljubno dolgo razdaljo 0,45 (okoli 70 par), tramvaj od 0,40 do 0,80, avtobus ravno toliko. Taksa za avtomobilne vožnje je bila znova dvignjena na 1,25 franka za kilometer. Mirovna cena ni s tem niti potrjena. En časopis velja 0,20, vrček piva 1,25, kino gledališča in druga zabavišča so za široke množice mnogo cenejša ko pred vojno. Samo luksuzni lokali na Montmartru in v okolici Zvezde so postavili svoje cene na dolar-sko podlago.

Kar se tiče plač in mezd, to je treba povprečno računati z indekso številko 4 (pri skoraj sedemkratnem znižanju frankove veljave). Nekvalificirani delavci zaslužijo v Parizu od 20 do 25 frankov na dan, kvalificirani od 30 do 40. Stroje-piska dobi 450 frankov mesečno. Hišne sluge dobe poleg hrane 300 frankov, služkinje 250. Najemnine so še enkrat večje ko pred vojno. Stanovanja, ki niso pod stanovanjskim zakonom, so seveda primerno dražja, povprečno 2000 frankov od sobe letno, pri čemur se kuhinja ne šteje.

Da zmanjša stanovanjsko bedo, gradi sedaj pariška občina vzdolž bivših utrdb na svojem ozemlju velikanske stanovanjske hiše, v katerih oddaja stanovanja po lastni ceni, trenutno 5000 frankov letno za stanovanje s tremi sobami ter vsemi pritliklinami.

Zanimiva je organizacija kredita v navadnem življenju. Pri varčnem in previdnem Francozu je bilo vedno plačilo v gotovini pravilo. Razmere pa so povzročile, da je danes sistem kreditiranja bolj v cvetju kaor pa v katerikoli dobi stabilnega franka. Ni torej večje trgovine, ki ne bi brez drugega dovolila daljše kredite. Da se odplača dolg šele v dveh ali v treh letih, se brez obotavljanja dovoljuje. Niti govora ne more biti, da bi se postavljale »varnostne klavzule«, zaračunavanje na zlati podlagi ali slično.

V splošnem se more tudi konstatirati, da je vse prav veselo, če more kaj prodati tujcu. Kljub marsikaterim izpadom v časopisu se ne nadleguje tujcev in pretirane cene so neznatna izjema. Res je sicer, da se je že predlagalo vpletati dvojne cene, minimalne za domačine in maksimalne za tujce. Toda ta načrt ima zelo malo upanja, da bi bil uresničen. Njegovi predlagatelji so takoj zašli predaleč in pričeli zatrjevati, da morejo tujci iz dežel z zlato valuto vse šestkrat dražje plačevati, kaor pa Francozi: kajti švicarski frank je šest francoskih frankov...

Toda ostane vse le pri »blague«, pri nekakem dovipu in karikaturah na Angleže in Amerikance. V trgovini so do vseh tujcev brez izjeme uljudni in postrežljivi.

More se reči: Katastrofa franka se odnosi v praktičnem življenju obratno kaor pa Gambettina revanšna misel. Geslo se glasi: Nikdar na to misliti, vedno o tem govoriti.

Dr. P.

Pismo iz Rusije.

Iz Rostova na Donu smo prejeli od bivšega vojnega ujetnika in sedaj zadovoljnega ruskega državljanu Tevžiča zanimivo pismo. Pismo, ki je bogato na rusizmihi, se glasi:

»Mislim, da je dobro za Slovence, če vedo, kaj se godi v sovjetski Rusiji. In zato se obračam na Vaš »Narodni Dnevnik«, da vam on objavi vse to, kar vam napišem o življenju kmeta in delavca v Rusiji.

Najprej pa par besed o sebi: Bil sem avstrijski vojni ujetnik in bil takoj v začetku poslan v Sibirijo, kjer sem ostal do oktobrske revolucije, ko so zmagali boljševiki in dali nam vojnim ujetnikom svobodo.

Nato opisuje Tevžič precej na široko boj Čehov, Kolčakov in končno zmago

boljševikov v vsej Aziji. To poročilo je na mnogih mestih netočno in čisto pod vplivom uradnih komunističnih poročil. Tako pravi n. pr., da so se imeli Čehi vrniti v domovino čez Perzijo, o čemur ni nikdar bilo niti govora, da so tekom svojih bojev v Sibiriji razrušili nekaj velikih mest ko Kazan in Samara, kar enako ne odgovarja resnici. Znano je namreč, da so Kazan osvojili pod poveljstvom majorja Blagotića srbski dobrovoljci in da je mesto v teh bojih le malo trpelo. Saj so hoteli meščani postaviti v boju padlemu majorju Blagotiću celo spomenik. Pri tej priliki naj še omenimo, da so pri osvojitvi Kazana Srbi zaplenili tudi ruski državni zlati zaklad. V vsem je bilo koli 40.000 pudov (pud 16 kg) zlata. Vse to zlato so Srbi oddali postavni

ruski vladi, ki so jo tedaj stvorili za časa Kerenskega izvoljeni narodni poslanci. V tej vladi so bile zastopane tudi vse socialistične skupine, razven komunistov. Tudi ni točno, kar pripoveduje naš prijatelj iz Rusije o smrti admirala Kolčaka. Ni bil obešen, temveč obnem s svojim vojnim drugom, generalom Pelajajevem ustreljen v Irkutsku. Omenimo naj še, da je bil Kolčak ujet v Nizne Udinsku, kjer je bil tedaj stacioniran I. jugoslovanski dobrovoljski polk Matije Gubca. Kolčak je tedaj ponudil zastopnikom polka svoje zlato georgijsko orožje, da to ne pade v roke boljševikom in ne bilo s tem »onečašeno«, toda zastopniki polka so to ponudbo odklonili, kar jim ravno ne služi v čast. Obnem s Kolčakom so dobili boljševiki v roke tudi ostanek zlata, ki so ga zaplenili v Kazanu Srbi. Zlato je bilo naloženo v 28 vagonih in predno so ti vagoni dospeli do Irkutska, ga je precej zmanjkalo.

Popolnoma točno pa je, kar pripoveduje naš prijatelj iz Rusije o vzrokih Kolčakovega poraza. Preveliko besedo so imeli v njegovi vladi bivši veleposelniki in zato so se kmetje bali, da bi bila posledica Kolčakove zmage, da se povrnejo stari časi in da bo kmetom vzeta zemlja. Pa so se vsi brez izjeme izjavili za boljševike in to je docela zlo-milo vse protisovjetske armade in tudi najmodernejšo od vseh — Kolčakovo.

In sedaj pustimo besedo našemu dopisniku, da popiše sedanje razmere v Rusiji.

Pravi, da se živi sedaj v sovjetski Rusiji dobro. O strašni lakoti, ki je bila leta 1921, ni sedaj ne duha, ne sluha. Živeža in kruha je dovolj in o tem pričajo tudi cene. Kilogram kruha prve vrste (naš prijatelj pravi po rusko prvi sort) velja 20 kopejk, druge vrste 15 in tretje 10 kopejk. Meso goveje (korovje) 30, ovčje 50 in svinjsko 40 kopejk; liter mleka 15, kg surovega masla 1 rubelj, slanina 50 kopejk, 100 jajc 1,50 rublja. Moška obleka od 30 do 100 rubljev, škornji od 7 do 30, čevlji od 5 do 20 rubljev.

Delavci zaslužijo mesečno od 60 do 120 rubljev, kvalificirani pa od 100 do 200 rubljev. Vsi delavci so organizirani. Osemurnik je zakonito določen. Prestopki se kaznujejo.

Prav dober je tudi zakon o bolniški blagajni. Vsak delavec mora biti včlanjen v bolniški blagajni. V slučaju bolezni mu te dajo zdravila in plačo. Tudi člani njegove rodne dobe zastoj zdravlila. Delavec ne plačuje nobenih prispevkov v bolniško blagajno, temveč samo delodajalec.

Sovjetska vlada je izjavila, da hoče v desetih letih vse kmete naučiti brati in pisati. Znano je, da pred vojno ni bil skoraj noben kmet na Ruskem pismen. (Edina izjema so bili Kazaki). V vsaki vasi je sedaj ustanovljena šola. Pa tudi v praktičnem obdelovanju zemlje, se poučujejo kmetje. Da dvigne poljedelstvo, je nakupila sovjetska vlada v Ameriki

veliko število traktorjev, ki jih je potem razdelila med kmete. Samo marca meseca ja prišlo iz Amerike 30.000 traktorjev. Kmetje so le malo obdavčeni. Zemlje pa ima vsak kmet toliko, kolikor je more obdelati. Zato so tudi vsi kmetje za boljše vike.

Sovjetske finance so urejene. Amerikanski dolar velja v Rusiji 1 rubelj 95 kopejk. Papirnatega denarja v Rusiji je malo. Novci za 1, 2, 3 in pet kopejk so bokreni, po 10, 15, 20, 50 in sto kopejk pa srebrni. Bankovci so po 1, 3, 5 in 10 rubljev ter po 1, 3, 5, 10, 25, 50 in 100 červoncev, kakor se imenuje 10 zlatih rubljev.

Skoraj vse tovarne delajo. Pa naj te delajo še v tako velikem obsegu, vendar ne izdelajo zadosti, ker je Rusija preobširna in prevelike so njene potrebe. Toda mi vsi smo danes oblečeni in obuti »ne huje« (ne slabše) od vas.

Prvi majnik smo pri nas prav lepo praznovali. Ta dan ne sme nobena tovarna delati. Ob devetih dopoldne je bil velik sprevod delavcev, žen in otrok v mesto. Vsak tovarna ima svojo godbo, delavci pa svoje klube in kinogledališča.

Manifestacijskega obhoda so se udeležili tudi vojaki. Vsa slavnost je trajala do enih popoldne. Popoldne pa so bili razni govori in slovesnosti.

Pšenica kaže zelo dobro. Pomlad je tu pri nas zelo lepa in vse je zeleno. (Pismo je bilo odposlano 5. maja.) Tudi dežja je dovolj in vsi pravijo, da bo letos pšenica zelo dobro rodila.

Opomin našim diplomatom.

Zal, da so jugoslovanski diplomati tako kratkovidni in da nočejo zaključiti s sovjetsko vlado miru in še bolj potrebne trgovinske pogodbe. Oni še vedno mislijo, da jim bo pomagala izgnana ruska buržuazija, ki pa si sama ne more pomagati in kakor berači prosi po vsej Evropi kruha. Če bi novaja vlada (jugoslovanska) sklenila trgovinsko pogodbo, potem bi dobili jugoslovanski delavci tu zadosti dela in tudi dtnar bi se dvignil (ali kakor pravi naš prijatelj po rusko »bi podnelja«).

Sedaj Vas pa prosim, da oznanite v Vašem listu to, kar sem vam napisal. Vaši črni listi namreč prav grdo lažejo o sovjetski Rusiji. Tako sem bral »Slov. Gospodarja« in še neki češki list od 10. aprila. Ti listi so pisali, da so sovjetski časopisi »Pravda« in »Izvestija« tako zamazani, da jih ne moremo brati. Jaz vam pa pravim, da samo oni lažejo, ker so oni tako črni ko »čorti« (hudiči).

Zdaj pa Zbogom in zdraviste ostanite ter mi bo prav prijetno, če mi kaj pišete. Ne pozabite na Slovence v tujini.

Karel Tevžič,
Bogotanovski 24,
Rostov na Donu.
SSSR.

Škandal še vedno traja.

Maribor, 20. maja 1926.

Nocojšnji »Tabor« razglasa svojo avtorativno sodbo o tukajšnjem prosvetnem oddelku in rešuje vprašanje izplačila plač za maj s tem, »da je to zdaj že urejeno.« Komu na korist razširja »Tabor« to neresnico? Ali hoče s tem uradnikom še tisto malo kredita vzeti pri trgovcih, kar ga naši državni uradniki še imajo? Povemo torej »Taboru« in gospodom za njim, da uradniki mariborskega prosvetnega oddelka plač za maj danes 20. maja še niso prejeli. Kako je bilo z izplačilom zahtevanih predplačij, bi lahko »Tabor« tudi povedal — pa ne! O vzroku izostalega plačila bi se dale navesti či-

sto druge verzije nego brbljanje o Radičevih kolobocijah; saj vendar tudi pri »Taboru« vedo o arhaičnih načelih glavne kontrole in drugih centralnih uradov v Beogradu, ki jih ni Radič ustanovil in žal tudi ne odpravil. Da mu likvidacija prosvetnega oddelka ne ugaja, Taboru radi verjamemo; so bili pač lepi časi, ko se je lani tako imenitno »upravljal« šolstvo iz Cankarjeve ulice; in z likvidacijo prosvetnega oddelka se taka »le uprava« odmika v megleno daljavo tudi gospodom, ki niso ravno v oddaljeni Cankarjevi ulici doma. »Temu treba se privaditi«...

Poziv Starešinstvu Jugoslovanskega Sokolskega Saveza.

»Jutro« z dne 27. aprila je pisalo, da radičevci ne morejo biti Sokoli.

Ker je že izza volivne dobe in tudi preje znano, da hoče SDS pridobiti si nekaj monopol nad Sokolom, je »Jutrova« notica vzbudila med pristaši Slovenske kmečke stranke silno ogorčenje. Zadnji »Kmetški list« je vsled tega že apeliral na Starešinstvo jugoslovanskega Sokolskega Saveza, da dementira »Jutrovo« vest.

Danes ponavljamo tudi mi ta poziv, ker smo prejeli celo vrsto dopisov od pristašev SKS, ki zahtevajo, da se starešinstvo izjavi.

Ker smo mnenja, da je v interesu naroda in sokolstva, da je sokolstvo vsenarodna organizacija, zato smo uverjeni, da bo starešinstvo naš apel pravilno pojmovalo in pravočasno poskrbelo, da ne bo nihče čutil potrebe po posebnem slovenskem Sokolu.

Da pa se to doseže, je neobhodno potrebno, da se »Jutro« demantira in da se s tem ljudem že enkrat dopove, da naj ne vlačijo Sokola v dnevno politiko. Dosti so že napravili škode s svojim delom, res ni treba, da bi moralo to občutiti še sokolstvo!

Andrej Smole.

K odkritju njegove spominske plošče.

Koncem osemnajstega stoletja je prešel Miha Smole gostilno pri »Figovcu« na današnji Dunajski cesti. Tu se mu je rodil 28. novembra 1800 drugi sin, ki so ga krstili za Andreja.

O Andrejevi mladosti, o njegovem šolanju nam ni nič znanega. Petleten je izgubil očeta, otroke je morala sama oskrbovati vdova Helena, ki se je v drugič poročila, izdatno razširila premoženje in kupila sosednje hiše na Dunajski (današnja »Zalta & Zilič«) in Gosposvetski cesti, pozneje tudi današnja Mathianovo hišo. Razen gostilne je imela žitno trgovino in pošto spedicijo. Verjetno je, da se je mladi Andrej izučil predvsem v trgovskih vednostih, izpričano nam je njegovo znanje nemščine, italijanščine, francoščine in angleščine, pomagal je materi pri žitni trgovini in bil poklicni poštar. Že v mladih letih je mnogo potoval.

Okrog 1823 se je zaročil z »glažovnat« princzinjo, hčerko Fina ljubljanskega steklarja Česka, a se je zaroka kmalu razdrla, ker ponosni »trdic« Andrej ni mogel in ni hotel spoštovati zahtev starišev svoje izvoljenke, ki so hoteli najprej preizkusiti Andrejevo stanovitnost. Nič čudnega — saj Andrej je bil med ljubljanskimi filistri že tedaj na glasu veseljaka, ki ljubi draga in dobra vina in ženski spol. Po ponesrečeni zaroki je nadaljeval svoje veseljaško življenje, ki je doseglo vrhunec in konec na šumni svatbi Antona Čopa: »V ponedeljek 18. junija 1827 se je pričela Čopova svatba, na kateri je bil za druga Smole. Zenin si je bil najel piskače od obrista, ki mu jih je dovolil za cel teden. Šele v sredo so se vrnili v vojašnico »ganz benebelt«. A Smoletu je trajala svatba še prekratko. Četrtek je dal pojedino na strelišču kjer so popili za 200 fl. »extravina«. Par dni pozneje je že prišel Smoletov faliment. Zbežal je v inozemstvo, sodnija pa je napovedala konkurz vseh njegovih premičnin in nepremičnin.

Okrog 1831 leta se je vrnil v Ljubljano »s srcem brezupnim« in bolehen. Njegove dolgove je bila poravnala mati, ki mu je kupila zdaj hišo na Bregu in gradič Prešek v Gorjancih, ter pri sednji deponirala glavnicu 12.000 fl., od katerih je smel rabiti samo obresti. Svoja trideseta leta je preživel večinoma na gradiču, a se tudi tu ni izkazal kot gospodar, kakor pripoveduje njegov oskrbnik: »Če sem mu prišel pravit, da so tlačani nemarni, zasmejal se je široko, kakor da bi bil leso odprl: Ali bi bili osli, ko bi mi delali pridno brez plačila! In ko sem mu povedal, da je dobil komaj pol desetine, zagrohotal se je neumno: Boga hvalimo, da so nam hoteli še toliko dati, saj jim nismo nič posodili!« 1839. leta je prodal gradič in se preselil v Ljubljano, kjer ga je že naslednje leto 30. novembra 1840 zadela kap na svojega godu dan v navzočnosti prijateljev, ki jih je bil povabil na ve-

čerjo. Prijatelj Prešeren mu je sestavil parte, prvi slovenski parte v Ljubljani.

To je slika veselo-žalostnega življenja brata Andreja.

Kakšno je bilo njegovo duševno lice? Kaj je družilo trgovca Smoleta in pesnika Prešerna?

»Boljga srca ni imela Ljubljana, kak si za srečo človeštva bil vžgan!«

To je Smoletov idealizem, ki je iskal po svetu »bratoljubja altarja«, Smoletova udanost slovenski zemlji »ki jo je ljubil presrečno ves čas.« Slovenstvo in človečanstvo. Ideji, ki jih v Prešernovih pesmih vedno znova zasledujemo, to je bila njuna notranja prijateljska vez. Bil je Smole vnet za slovensko kulturo, za slovensko književnost, snoval že v mladih letih načrte, pazno zasledoval vsak nov pojav na slovstvenem polju, podpisal študente in priganjal učenega Matija Čopa, naj vendar slovenski piše v pismih, ki so čudovito zrcalo domače drastične govornice.

V tretjem zvezku Čbelice (1832) so bile objavljene prve slovenske narodne pesmi iz Smoletov zbirke, med njimi čudovita »Lepa Vida«. Ko se je vrnil iz Prežeka v Ljubljano je dal na novo napisati našo prvo dramo Linhartovega Matička, zbral in natisnil je Vodnikove pesmi, sam poslovenil iz angleščine dve drami, natisnil pa samo eno »Varka«, ter vložil dvakrat prošnjo, da bi mu dovolili izdajati slovenski politični časnik z literarno prilogo, kateri je bil za urednika določen Prešeren. Časnika mu cenzura ni dovolila. Vse nadaljne načrte mu je prestrigla smrt.

V predmarčni dobi so bili redki možje s svobodnim mišljenjem, pri nas še redkejši možje, ki so gojili in ljubili zaničevani jezik kmetov, hlapcev in dekel. Težko je bilo njih delo, stali so v večnem nasprotju z gosposko, z Metternichovo birokracijo in z idejno zaostalostjo inteligence. Večino izmed njih je utrudila romarska pot, da so legli k počitku še mladi. Dali so nam svojo srčno kri. Čuvajmo svetost njihovih žrtve, čuvajmo njih spomin — tudi Tvojega, bratec Andrej!

[Miran Gspan]

V spomin Andreja Smoleta.

Črne te zemlje pokriva odeja
V grobu tihotnem, naš bratec Andrej!
Vince zlato se v kozarcih nam smeja,
V tvojo opombo pijemo ga zdej.

Zbrani prijatli v spomin ga pijemo
Tvojih veselih in žalostnih dni;
Zraven si take zdravljice pojemo,
Da ni nesrečen kdor v grobu leži.

Čedna postava bila ti je dana,
Bistri ti um je z bogastvom bil dan;
Boljga srca ni imela Ljubljana,
Kak si za srečo človeštva bil vžgan!

Kratka sijale so zvezde prijazne,
V sanjah prijetnih te zibal je up;
Jezo si sreče občutil sovražne,
Zgodaj okusil življenja si strup.

Deklica druž'ga moža je objela,
Ki od ljubezni do nje si bil vnet;
Trešč'la v bogastvo nesreče je strela,
Kranjski v obupu zapustil si svet.

Videl si Nemško, Francosko, Britansko,
Videl si Švajca visoke gore,
Videl si jasno nebo italjansko;
Sreče ni ranjeno našlo srce.

Videl povsod si, kak iščejo d'narje,
Kak se le vklanajo zlatu bogu;
Kje bratoljubja si videl oltarje?
S srcem obupnim si prišel domu.

Mogla umreti ni stara Sibila,
Da so prinesli ji z doma prsti,
Ena se tebi je želja spoznala,
V zemlji domači da truplo leži.

V zemlji slovenski, v predragi deželi,
Ki si jo ljubil presrečno ves čas,
V kateri očetje so naši sloveli,
Ktera zdaj ima grob komaj za nas.

Težka človeku ni zemlje odeja,
Vzamejo v sebe ga njene moči; —
Trčimo, bratje, še vince se smeja,
Dolgo Smoletov spomin naj živi!

Dijaški vestnik.

Srednješolski kongres.

Jutri se vrši v Novem mestu kongres Saveza srednješolskih združenj. Umestno je, da sliši srednješolska mladina ob tej priliki tudi druga mnenja, kot pa ona v »Jutru« in drugih glasilih SDS.

Prva konstatacija, ki jo je treba povdariti, je ta da se sedanja srednješolska društva preveč strankarsko pobarvana in pod vplivom samostojno demokratske stranke, ki jih tudi deloma financijelno podpira, oziroma jih je podpirala.

Neumljivo mi je, kako, da se naša mladina, ne sicer vsa, tako navdušuje za SDS, našo najmanj socialno politično stranko. Mladina naj ve, da je SDS v bistvu protisocialna, ker je zastopnica težkega kapitala in velemeščanstva, je protislovenska, ker je orodje velesrbstva.

Prva naloga dijaških srednješolskih organizacij mora biti, da se organizacije iznebe vsake politične barve in to ne samo v formalnem programu, nego tudi v bistvu in v praksi. V dijaških organizacijah mora zavladati duh tolerantnosti.

Lani, o Binkoštih, se je tudi vršil kongres srednješolskih društev v Ljubljani. Ta kongres je jasno pokazal, kako daleč je zašla naša mladina v svojih političnih strasteh. Lanske denunciacije proti klerikalnim in komunističnim dijakom so izvirale ravno iz vrst društev, ki jutri zborujejo. In sicer zato, da se je moglo par oseb na kongresu postavljati, koliko dobrega so naredili državi v korist.

Razmere so se danes spremenile. Učiteljske organizacije imajo trdno voljo, da se depolitizirajo. Isto voljo morajo imeti tudi srednješolske organizacije.

Jutrišnji kongres naj skuša odpraviti iz svojih organizacij vse politične fanatike, prekiniti vse stike s katerokoli politično stranko, predvsem pa oprati madež denuncijantstva, ki je po krivdi nekaterih posameznikov na teh organizacijah. Vsi oni, ki so zagrešili lanskolletna dijaška preganjanja naj se izločijo iz dijaških vrst.

Naloga kongresa bodi: poiskati smerice, kako naj se s pomočjo organizacij dvigne etični nivo naše mladine, kako in s kakimi sredstvi naj organizacije nudijo dijaku priliko, izpopolniti svojo izobrazbo po načelu »Mens sana in corpore sano!« Modernemu človeku že davno ne zadostuje samo ona izobrazba, ki jo sprejme v srednji šoli, nego je naveden na samozobrazbo. Dijaške organizacije naj to pospešujejo s knjižnicami, čitalnicami, predavanji, debatami itd. To je kulturna naloga teh organizacij.

Organizacije naj navajajo mladino na pota pristne demokracije, ne one lažnjive, ki se blesti v imenu SDS, dalje se mora uvesti v organizacijah duh liberalnosti in socialnosti, skupno v zvezi z gojenjem nepopačenega narodnostnega čuta. To so naloge srednješolskih

organizacij, kdor jih prekorači, je škodljivec mladini. Novomeški kongres naj pomeni vsaj majhen korak srednješolskega dijaštva k temu cilju.

Prosveta.

Danes v soboto dne 22. t. m. se poje v operi »Večni mornar« za red A. Glavne vloge so v rokah ge. Žaludove ter gg. Holodkova, Orlova in Rumlja. — Drama pa v prizori po šestdeskem predledku zopet Ibsnovo dramo »John Gabriel Borkman« za red C.

Binkošti v ljubljanskem Narodnem gledališču. V nedeljo, dne 23. t. m. se poje ob 15. uri popoldne opera »Gorenjski slavček«, zvečer ob osmih pa se igra v drami zadnjikrat v sezoni velezbavna »Pegica mojega srca«. V ponedeljek pa je samo operna predstava in sicer ob pol osmih zvečer »Grofica Marica«. Vse tri predstave so ljudske in veljajo za nje znižane cene. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blagajni v operi.

Sport.

Španec Pavlino — evropski mojster v boksu. Z neverjetno nestrpnostjo je pričakovala publika v romanskih deželah izid boksmatcha med Paolinom in Italijanom Erminio Spalla. Tem večje je bilo razočaranje, ko je dne 15. t. m., ko se je imel vršiti boj, tako silno deževalo, da so morali boksmatch preložiti na 18. t. m. Ta dan pa je napolnilo 30.000 ljudi — več jih obširna arena za bikoborbe ni mogla sprejeti — Piazza de Toros Monumental v Barceloni. Mnenja o izidu boja so bila različna; mislilo se je sicer, da bo mogoče velikanski Španec tehnično boljšega Italijana Knock-out porazil, vendar pa je prevladalo mnenje, da bo Spalla, če bo zdržal vseh 12 rund, zmagal po točkah. Tega mnenja pa je bil tudi Mussolinini, ki je pred pričetkom boja brzojavil italijanskemu konzulu v Barceloni: »Reci tovarišu Spalli, da zahtevam lepo in neoporečno zmago.« Toda tudi vsemogočni duce ni mogel izsiliti iz Spalle več, kakor je ta mogel dati. Izid je bil zelo nepričakovan: Paolino je namreč premagal rutiniranega Italijana po točkah in si priboril evropsko mojstrstvo težke teže.

Sedaj pa k boju samem. Spalla je tehtal 85 kg, Paolin pa 94 kg. 1. in 2. runda je prinesla Italijanu eno točko pred Špancem, do čim je Pavlino v 3. in 4. rundi Spallo nadkrijeval. Spalla se je tudi zelo neredno boril; posluževal se je prepovedanih udarcev in bil radi tega večkrat opominjan. Vzlic temu pa je Spalla v 11. rundi udaril Španca z vso silo v trebuh, za kar bi bil brezdvomno diskvalificiran, da ni Paolino sam izrecno zahteval nadaljevanja boja. 5. in 6. runda je boj izenčila in sedaj je začel Paolino Italijana tako obdelovati, da je le ta precej izgubil samozavest. Paolino je znal situacijo izvrstno izkoristiti in si je pridobil neoporečno zmago nad Spallo. Rezultat je sprejela publika z velikanskim aplavzom in veseljem. Borbo je vodil izborni sodnik Anglež Hurdman.

Francis Charles premaga knock-out Nemca Breitenstraetterja. 18. t. m. se je vršil v pariškem velodromu boksmatch Breitenstraetter : Charles, ki je končal s knock-out-porazom Nemca v 2. rundi. Breitenstraetter, čegar krasna postava je zelo ugodno vplivala na pariško publiko, je bil pri vstopu v ring živahno aklamiran. V 1. rundi je plasilar Nemec nekaj dobrih udarcev in je tudi sprejel brez težave par krepkih sunkov svojega nasprotnika. V 2. rundi pa se je položaj spremenil v korist Francoza. Breitenstraetter je sprva vehementno napadal in potisnil nasprotnika med vrvi, toda še pred koncem 2. runde je Charles bliskovito napadel in zadal Nemcu težak udarec v čelodec, tako da je slednji padel in se ni mogel pravčasno, t. j. pred potekom 10 sekund dvigniti. Pariška publika, ki je velikansko poslopje napolnila do zadnjega kotička, je bila vsled nepričakovane izida očitno osupla, tako, da se je moral celo zmagovalec zadovoljiti s primeroma malim aplavzom.

Holmeister, hannoverski lahkoatlet je vrgel disk 42,86 m daleč.

Francoski lahkoatlet Sempé je pretekel v Bordeauxu 100 m v 10,9 sek.; v svoji specialni disciplini, v teku čez pregraje na 110 m pa je zmagal v izbornem času 15,4 sek.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
petek, dne 21. maja 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 195, zaklj. 195. »Seširc«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, den. 103, bl. 104, zaklj. 104. — Blago: Smrekove deske, 12, 18, 24, 38, 48 mm, od 16 cm šir. napr. I., II., 580. Smrekove deske, 18 in 24 mm, od 16 mm šir. napr. I., II., ostrorobne, paral., fco vag. Sušak, 2 vag., den. 580, bl. 580, zaklj. 580. Smrekove deske, 18 in 24 mm, od 16 mm šir. napr. I., II., ostrorobne, paral., fco vag. Postojna tranz., 2 vag., den. 540, bl. 540, zaklj. 540. Koruza, suha, zdrava, fco vag. Novi Sad okolica, 1 vag., den. 185, bl. 185, zaklj. 185.

Zagreb, dne 21. maja. Devize: Newyork ček 56.592—56.892, London izplačilo 276.05 do 277.25, Pariz izplačilo 174.05—178.05, Milan izplačilo 220.5—221.73, Praga ček 187.984 do 188.984, Curih ček 1096—1100, Dunaj izplačilo 801—805, ček 800.9—804.9, Berlin 1358.67—1357.67.

Curih, dne 21. maja. Beograd 9.115, London 25.14875, Newyork 517, Pariz 15.775, Berlin 128.05, Praga 15.31, Milan 20.875, Bukarešta 1.91, Sofija 3.75, Dunaj 78, Budapešta 0.007225.

Dnevne vesti.

KDO NE PLAČUJE DAVKOV.

O nikomur se ne govori danes v Beogradu tako mnogo ko o Radetu Pašiću. Zato ni čuda, če pridejo na dan vsakovrstne reči. Tako tudi o izdatkih Radeta Pašića za svoje gospodinjstvo.

Tako se zatrjuje po Beogradu, da ima Rade Pašić svojega francoskega kuharja, kateremu plačuje mesečno 30.000 dinarjev. Na mesec pa da porabi Rade Pašić nič manj ko pol milijona dinarjev.

Ni čuda, če potem nima Rade Pašić denarja — za davke.

— Kralj in kraljica nameravata poleti posetiti predsednika francoske republike v Parizu in angleškega kralja v Londonu.

— 100.000 Din v narodne in dobrodelne namene. Pok. dr. Karel Triller se je v svojem tplem rodoljubju in plemenitem mišljenju svoji oporoki velikodušno oziral na narodna in humanitarna društva ter je določil med drugimi tudi sledeča volila: Jugoslovanskemu Sokolskemu savezu Din 10.000, Jugoslovanski Matici v Ljubljani Din 10.000, družbi sv. Cirila in Metoda Din 10.000, Jadranski Straži v Ljubljani Din 5000, Slov. Planinskemu društvu v Ljubljani Din 5000, Dijaškemu podpornemu društvu »Domovina« v Ljubljani Din 15.000, Centralnemu akademskemu podpornemu društvu Din 15.000, Jugoslov. čehoslov. ligi Din 5.000, Sokolu v Škofji Loki Din 5000, Gasilnemu društvu v Škofji Loki Din 3000, Olepševalnemu društvu v Škofji Loki Din 5000, za reveže v Škofji Loki Din 5000.

— Nov zakonski načrt o cestah. Ministrstvo javnih del je izdelalo nov zakonski načrt o zgradbi in vzdrževanju cest. V projektu se nahajajo določbe, ki predvidevajo hitrejšo zgradbo velikih cest kot n. pr. Beograd—Kotor, Beograd—Skopje, Sarajevo—Kruševac—Niš itd. Načrt predvideva natančno klasifikacijo cest ter se bavi med drugim tudi z davki, ki jih bodo morala plačevati za ceste razna prevozna sredstva. V projektu so osvojeni najmodernejši principi gradbene politike.

— Zopet redukcija državnega uradništva. Izgleda, da se izvede v kratkem zopet nova redukcija državnih uslužbencev. Reducirani bodo to pot samo nižji uradniki, ki se nahajajo na mestih, ki so z novim budžetom ukijena. Doležljivi sta pozvani dve ministrstvi, da izdelata v svrhu izvedbe redukcije sezname nižjih uradnikov.

— Konferenca novinarjev Male antante. Ob priliki sestanka ministrov Male antante na Bledu sredi meseca junija t. l. se vrši tam tudi konferenca novinarjev Male antante. Na konferenci se izdelajo med drugim tudi statuti za organizacijo novinarjev Male antante.

— Državna subvencija »Jadranski Straži«. Ministrstvo vojne in mornarice je uveljavilo svoj budžet kredit 500.000 Din za podporo »Jadranski Straži«. Ta naša patriotična organizacija je razvila svojo akcijo po vsej državi. Njeno delo kaže lepe uspehe.

— Italijani kaznovali naš park. Te dni je prišel na Sušak z izleta po Sredozemskem morju parnik »Karagorgorje«. Predno je pristal v luki, mu je šel nasproti mali parnik »Jadranske Plovidbe« »Galeb«. Ker je zašel nekoliko predaleč ter prišel v italijanske vode, ne da bi bil imel dovoljenje za prekrščenje mejne črte, so obsodile italijanske oblasti »Jadransko Plovidbo« kot lastnico na 500 lir globe. Ta primer naj si vzamejo naše oblasti za vzgled in naj ne propuščajo italijanskih ladij, ki, kot je dobro znano, često prekorajajo brez dovoljenja mejno črto ter love v naših vodah ribe.

— Zbiranje prispevkov za angleške rudarje prepevčano. Sarajevsko policijsko ravnanje, ki je prepovedalo razširjanje letakov odbora v Gjurjevcu, ki pozivlja delavstvo, da naj zbira prispevke za stavkojoče angleške rudarje.

— Polovično vožnjo je dovolilo prometno ministrstvo vsem udeležencem glavne skupščine Zveze slovenskih združenj, ki se vrši dne 29. maja v Ljubljani. Polovična vožnja velja od 29. maja do 1. junija.

— Zadušnica za bana Jelčića. Včeraj se je brala v Zagrebu v cerkvi sv. Marka zadušnica za bana Jelčića. Prisostvovalo ji je razen sorodnikov in zastopnikov raznih društev tudi številno obinstvo. Okrog Jelčićevega spomenika so bile postavljene štiri črne zastave, spomenik pa je bil okrašen z vencem.

— Izsušenje Jalač-polja. Nedavno je bila ustanovljena v Brodu na Savi vodna zadruga za izsušenje Jalač-polja. Te dni se je vršila skupščina te zadruge. Udeležilo se je je 45 delegatov občin, ki so interesirane na tem važnem vprašanju. Navzoč je bil tudi šef osi- ješkega hidrotehničnega oddelka, ki je načrt toplo priporočal. Po njegovem proračunu bi stala dela okrog 12.000.000 Din, pridobilo bi se pa 36 juter zemlje. Predlogu pa je nasprotovalo 38 delegatov občin, ker se boje, da bi se preveč zadolžili. Zapisnik so podpisali samo trije delegati. Inženirji so pa pričeli kljub temu na stroške občin meriti. Radi tega so kmetje, ki nečajo plačati nobenih stroškov zelo razburjeni ter se je kot poročajo listi, bati, da bodo inženjerji napadli, če ne poseže vmes pravočasno oblast.

— Delavska proslava v Sarajevu. Danes in jutri se vrši v Sarajevu velika proslava 20-letnice sprošnega štrajka in ustanovitve delavskih organizacij v Bosni in Hercegovini. Proslave, ki jo prireda sarajevske delavske organizacije in ustanove, se udeležijo organizacije in ustanove socialističnega značaja iz vse države.

— Beograjsko žensko društvo proslavi koncem t. m. (29., 30. in 31.) na svečan način 50-letnico svojega obstoja. Beograjsko žensko društvo zre ob 50-letnici nazaj na plodovito delovanje zlasti na humanitarnem polju. Pro-

slave se udeležijo delegatinje sličnih in sorodnih ženskih organizacij iz vse države. Doležljivi je prijavljenih že preko 100 delegatkinj.

— Savez mest kraljevine SHS. Ze leto dni se pripravlja ustanovitev saveza mest SHS. V zvezi s tem poseti te dni beogradski župan zagrebškega. Na sestanku bosta pretresala župana med drugimi tudi zakonski načrt o mestih.

— Velesejem in razstava v Osijeku se vrši od 11. do vključno 26. septembra. Prijave razstavljalcev se sprejemajo najkasneje do dne 1. avgusta.

— Pospešen zračni promet med Londonom in Parizom. Na zračni progi London—Pariz je bil te dni uveden pospešen promet, ki omogočuje londonskim damam, da se odpeljejo ob 7. 45 iz Londona, nakupijo v Parizu svoje potrebščine ter se vrnejo ob 17. domov k večerji.

— Za pomladansko zasedanje ljubljanske porote so razpisani doslej sledeče slučaji: Za dne 7. junija Janez Jarc (uboj); 10. junija Ana Spilakova (hudodelstvo goljufije); 14. junija Andrej Zalar (hudodelstvo pošilstva). Razven teh pridejo na vrsto še sledeči slučaji: Janez Rozina (hudodelstvo težke telesne poškodbe); Janez Pogačar (hudodelstvo rop); Anton Beleš (hudodelstvo rop); Martin Skraba (hudodelstvo težke telesne poškodbe); dalje Viktor Lokar, Janez Beton ter brata Lojze in Karl Legat (vsi radi hudodelstva tatvine), končno Janez Turšič (hudodelstvo težke telesne poškodbe). Kot navadno bo mogoče razpisanih naknadno še nekaj obravnjav.

— Iz državne službe. Premeščeni so geometri: Stanko Brinšek iz katastrske evidence 2 v katastrsko evidenco v Ljubljani; Anton Čuden iz oddelka za novo izmero v katastrsko evidenco v Ljubljani 2; Ivan Piric iz katastrskega arhiva map v katastrsko evidenco v Ljubljani ter geometrijski pripravnik Ilanko Prelovec iz katastrske evidence v Ljubljani 1 v katastrsko evidenco v Celju.

— Mednarodni kongres plesnih učiteljev. Mednarodni kongres plesnih učiteljev se vrši te dni v Parizu. Zastopanih je 20 držav, od balkanskih Jugoslavija, Grška in Rumunija, od srednjeevropskih med drugim tudi Češkoslovaška, Avstrija in Madjarska. Cilj kongresa je ustanovitev mednarodne unije. Udeleženci so sklenili uvesti več tečajnih plesov, tako, da se jih ne bo mogel nihče naučiti samo z gledanjem, temveč bo moral obiskovati vsakdo plesno šolo. Za najboljša plesa so bile razpisane tri nagrade: prvo je dobil Čehoslovski delegat, drugo naš, tretjo pa italijanski.

— Ameriški bojovniki v Parizu. Te dni je prišlo v Pariz 500 ameriških bojovnikov, od katerih je bila večina za časa svetovne vojne na francoski fronti. Prišli so v svojih historičnih uniformah z vso opremo in godbo na čelu. Obiskali so med drugim tudi grob neznanega vojaka, kjer so položili več venčev. Gosti obiščejo vsa francoska bojišča ter bodo spregovorili tudi od predsednika francoske republike.

— Amunsen prišel v konflikt s kapitenom »Norge«. Iz Londona poročajo, da je prišlo med Amundsenom in kapitenom »Norge« do konflikta. Povod je bilo dejstvo, da je stavil Amunsen kapitena na odgovor, ker je pošiljal Mussoliniju s poleta o opazovanjih brazovjane poročila, ne da bi se bil preje z njim spoznal in ne da bi ga bil Amunsen v to pooblastil. Amunsenovih podatkov ni službeno potrdil niti en geografski institut.

— Nadaljni načrti Wilkinsove ekspedicije. Kot poročajo iz Detroita, namerava ostati Wilkins vse poletje v severnih pokrajinah. Če bo mogoče, poleti Wilkins na Spieberge ne da bi med potjo pristal, vendar pa je bolj verjetno, da bo omejil svoje poletje na raziskavanje neznanih severnih pokrajin od severnega tečaja do 200 milj proti Sibiriji.

— Polarni letalec Byrd je izvršil te dni dejanje, ki mu je zagurlo velike simpatije javnosti. Izvedel je, da so izginili lanske leto meseca oktobra trije lovci kitov, ki so se upali predaleč proti severozahodu. Šel jih je iskat ter jih res našel v precej oddaljeni lovske koči pri kapu Müllerju. Vrgel jim je provijanta in listek, s katerim jim sporoča, da bo obvestil njihove tovarise, kje se nahajajo.

— Rudarsko glavarstvo za Slovenijo in Okrožni rudarski urad v Ljubljani ostaneta radi čiščenja uradnih prostorov dne 25. in 26. t. m. za stranke zaprti.

— Vrtinecst vihar v Chicagu. Te dni je besnel po severnem Illinoisu močan tornado, ki je odrezal Chicago skoraj popolnoma od sveta. Padala je toča v velikosti kurjega jajca. Prebila je več hišnih in avtomobilnih streh. Nato se je utrgal oblak, silen naliv je ovrnil rešilna dela. Škoda je znatna. Med viharjem se je smrtno ponesrečil neki letalec.

— Povodenjska katastrofa v Gornji Italiji. Iz Milana poročajo, da je škoda, ki jo je povzročila poplava v gornji Italiji največja od leta 1879 dalje. Samo škoda v provinci Cremona se čeni na deset milijonov lir. Velik del žetve je uničen. V provinci Bergamo so poškodovane skoraj vse železniške proge in ceste. Tudi v Veltlinu je mnogo cest zasutih od zemeljskih plazov.

— Rogaska Slatina najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Izven glavne sezone izredno nizke cene. Zadrževanje prospekte!

— Dozdevna hčerka ruskega carja. Misterij ga. Čajkovski, ki trdi, kot smo poročali, da je identična s carjevo hčerko Tatjano, še vedno ni pojasnjen. Sedaj se je podala ga. Čajkovski v Švico. Stroške potovanja plača danska vlada. Ze to dejstvo dokazuje, da ni navadna avanturistka. Medtem pa jo člani carske rodbine nečajo priznati. Posebno veliki knez Ciril, ki se je, kot znano, proglasil za ruskega carja, zanika, da bi bila identična s Tatjano. Vendar pa njegove izjave niso popolnoma verodostojne, ker je na stvari interesiran. Kajti, če bi bila ga. Čajkovski res identična

s Tatjano, bi imela pred njim pravico do prestola, v slučaju, da se še kedaj vzpostavi. Mnogo uglednih danskih osebnosti je prepričanih, da gre res za veliko kneeginjo Tatjano. Pokazali so jo ljudem, ki so carjevo rodbino poznali. Nekateri od njih so ugotovili vsaj irapantno podobnost med go. Čajkovski in veliko kneeginjo Tatjano. Zagonetno je tudi dejstvo, da je spoznala po slikah vse, tudi najmanj znane osebe, ki so občevale na dvoru.

— Opozarjamo naše občinstvo, da naj si preskrbi vstopnice za matinejo »Belokranjski dan«, ki bo na binkoštno nedeljo ob pol 11. uri dopoldne v dramskem gledališču. Pokazimo belokranjski deci, da cenimo njih požrtvovalnost, da nam je razvoj lepe Bele Krajine pri sreči!

— Zlatnike so našli v milu »Gazelac«: (Imena v oklepaju označujejo trgovce, kjer je bilo milo kupljeno). Marija Zupan, Tržič št. 226 (pri Leopold Lavša vd., Tržič); Mica Petrinjak, Poljane (Franc Drogenik, Poljane); Alojzija Rataj, Lipoglav Loče (Peter Fleck, Loče pri Poljanah); Franc Sal. Bukovšek, Celje (Jos. Jagodič, Celje); Katica Sam, Spodnje Gorje št. 6 pri Bledu (v Kmetijskem društvu, Gorje); Albert Pirman, Stara vas pri Skočjanu, Dolenjsko (pri Ivan Globevnik, Skočjan); Milka Kobav, Glinca-Vič (Ladislav Novak, Vič); Marija Ahacvič, Dvorska vas pri Vel. Lašah (pri Kmetijskem društvu Vel. Lašče, Dolenjsko); Marija Kornik, Dražence pri Ptuj (Franc Iglj, Ptuj); Marija Tarbuk, Dunjak št. 22, občina Krstinja (Nikola Vučković, Dunjak); Milja Cvijic, Lušcan (pri Stevan Štekoviču, Glinca); Marovič Sara, Bos. Dubica (pri Jovo Kosović & sinovi, Bos. Dubica); Milan Rupčić, Glinca (Jovo Malivuk, Glinca).

— Tri leta radi žaljenja veličanstva. Te dni je bil obsojen pred novosadskim sodnim dvorom Dragutin Perov, bogat kmet iz Obiliceva, ker je lansko leto na javnem prostoru razdalil kralja, na 3 leta ječe. Državni pravnik se je pritožil radi prenizke odmere kazni.

— Pomladanski izlet društva »Pravnikac«. Ze naznanjeni izlet društva »Pravnikac« na Tolsto in Celjsko koč pod Tolstem se je določil na nedeljo, dne 6. junija. Izletniki se zberejo v Laškem pred kolodvorom po prihodu obeh vlakov, ki odhajata iz Ljubljane ob 5. uri 26 min in iz Maribora ob 5. uri 20 minut. Zadnji vlak ima zvezo z Ormožem in Ptujem ter s Savinjsko dolino. Iz Laškega je ob pol osmih dopoldne odhod na sedlo Huma, na Tolsto (858 m) ter od tam v Celjsko koč. Tu sem pridejo izletnikom nasproti celjski tovariši. Pot iz Laškega do Celjske koče približno 3 ure. Iz Celjske koče sestop v Celje (1 in pol ure) k skupnemu obedu v Celjskem domu. Popoldne manjši izlet v bližnjo celjsko okolico. Ljubljanski člani, ki se bodo izleta udeležili, naj se javijo najkasneje do dne 2. junija tajniku dr. Rudolfu Sajovicu, drugi člani naj se prijavijo v istem roku g. dr. J. Hrašovec, županu in odvorniku v Celju. Izletniki naj določeno navedejo, ali se bodo izleta udeležili sami ali s spremstvom (soprogo in pod.).

— Upor na francoski križarki. Koncem aprila je izbruhnil, kot je izvedela francoska javnost šele sedaj, na krovu križarke »Metz«, ki je bila stacionirana v svrhu preprečenja vtihtapljenja orožja na obali Rifa, med moštvo upor. Uprl se je ves personal, in sicer radi slabe hrane in predolgotrjne vojaške službe. Komandant je kolovodje, med njimi nekoga komunista aretirai. Križarka se nahaja sedaj v oranski luki. Uporniki pridejo pred vojno sodišče.

— Zlatnike so našli v Zlatorog-terpentinem milu: Mira Udovič, Prule pri Ljubljani, kupila pri t. Anton Verbič Ljubljana; Franciška Čuden, Ljubljana, Poljanska cesta, kupila pri t. Ivan Perdan, Ljubljana; Terezija Speletič, Ljubljana, Rimska cesta, kupila pri t. Podlogar, Ljubljana, Florijanska ul.; Amalija Hlabinc, Ljubljana, Zidovska steza 2, kupila pri t. M. Urek, Ljubljana, Nabrežje 7; Ana Brezovnik, Delce, kupila pri t. A. Blekač, Smartno; Marija Zolnar, Šostanj, kupila pri t. Šmigovec & Kosi, Šostanj; Semolič L., Suherje pri Metliki, kupila pri t. Martin Pečarič, Suherje, Marija Lesar, služkinja, Kočevje; Franc Maselj, mesarski vajenec Domžale; Pepca Pelik, Podpeč 15, kupila v trgovini Alojzija Godec, Jezero; Marija Gorečan, Vojnik, kupila pri t. Franc Kovarčič; Arnelin Viki Poganič, Čakovec, kupila pri t. Makso Heinrich, Čakovec; Hedviga Belčić, Primorska ulica 8, kupila pri t. Ivan A. Prpič, Zagreb, Hlica 120; Andjela Huter, Zagreb, Tratinška ulica, kupila pri t. Mirko Jernič, Zagreb, Tratinška cesta 4a.

Ljubljana.

— Davčna prizivna komisija, ki je ta teden reševala davčne pritožbe, je včeraj končala svoje delo.

— Ob priliki regulacije Gradašnice se odpravi jez v Kozeljci. S tem je zapčatena uporaba kopalnice, kar je vsesokor obžalovati. Naj bi se poskrbelo vsaj za nadomestilo!

— Mestni gospodarski urad, jutri v soboto dne 22. maja 1926 za stranke ne posluje radi snaženja uradnih prostorov.

— Občni zbor Kluba ljubiteljev brakov se vrši z običajnim sporedom v ponedeljek dne 7. junija t. l. zvečer ob 8. uri v restavraciji »Ljubljanski dvor«.

— Javna zahvala. Šentpeterska moška in ženska podružnica C. in M. se najsrčneje zahvaljuje vsem cenjenim darovalcem raznih predmetov v društvene namene, brezplačno vožnjo teh nagrad itd. ter narodnozavednim vdeležencem Jurjevanja na gradu.

Maribor.

— Razglas mestnega magistrata mariborskega. Mestni občinski svet mariborski je v svoji seji dne 11. maja 1926 sklenil: Odobri se kredit v znesku 6.000.000 pod pogojem, da bo anuiteto za najmanj eden in pol milijona dinarjev plačal mariborski okrajni zastop, ozir. njegovi pravni nasledniki. Predvideni stroški po 6.000.000 Din naj se krijejo s posojilom, za katerega odobritev naj se pro-

si nadrejeno oblast. Z ozirom na to in v smislu § 78 obč. reda za mesto Maribor se sklicuje za dne 28. maja t. l. od 8. do 11. ure v mestni posvetovalnici skupščina volilcev, da glasujejo, če se naj uvodoma navedeni sklep mestnega občinskega sveta predloži v odobrenje velikemu županu mariborske oblasti. Glasovanje se vrši usno z »da« ali »ne«, pri čemur se smatra, da so neudeleženci skupščine zadovoljni s sklepom občinskega sveta. Večina glasov vseh upravičenih volilcev je odločilna. — Župan: dr. I. Leskovar, m. p.

— Sklepi občinskega sveta mariborskega dne 18. t. m. 1. Skropljenje Meljske ceste prevzame občina v svojo režijo; popravilo ceste samo, (tlakovanje), pa spada v delokrog drž. železniške uprave, ki mora ceste vzdrževati. 2. Cesta na Brodu, ki bo vezala Meljsko cesto se regulira. V ta namen se določa znesek Din 70.000. Tudi industrijsko podjetje, ki je v največji meri zainteresirano na tej regulaciji prispeva gotovi delež 3. Ker bo nova stanovanjska hiša mestne občine v Franciškanški ulici kmalu dograjena, se je za stanovanja, ki se bodo oddala v prvi vrsti obč. uslužbencem določila najemnina: za trosobno stanovanje Din 500, za enosobno Din 120. 4. Na prošnjo magistratnih uslužbencev se delovni čas od 1. junija do 1. septembra določi od pol 8. ure do 14. ure. Druge mesece pa so uradne ure deljene. Obravnava obeta biti prav zanimiva.

— Policijska direkcija v Mariboru. Ministrstvo za notranja dela je odobrilo, da se mariborski policijski komisariat spremeni v policijsko direkcijo. V ta namen je že v proračunu za leto 1926-27 določen zadeven kredit 40.000 Din, za potrebno reorganizacijo. Seveda se z vzpostavitvijo direkcije tudi razširi delokrog dosedanjega policijskega komisariata. Tako se je dosedanje službeno območje komisariata raztezalo samo izključno na mesto samo. Vse ostale okoliške okraje, kot Pobrežje, Studenci p. Mariboru, Krčevina, Radovnje, Lajtersburg in Tezno je oskrbovalo z varnostnimi organi orožništvo. Celo glavni mariborski kolodvor ima svojo lastno varnostno stražo, pod vodstvom komisarija železniške policije, ki je vendar v centru mesta. Pričakovati je, da se naredba Narodne vlade z dne 3. februarja 1929, s katero se podrejuje še okoliške občine Krčevina, Lajtersburg, Pobrežje, Tezno in Studenci območju varnostne straže policijskega komisariata v Mariboru, vendar z odlokom notranjega ministrstva čimprej uresniči, kar zahtevajo interesi javne varnosti, posebno tu ob državni meji.

— Elektrifikacija okolice mestnega parka v Mariboru je končana. Olepševalno društvo je sklenilo, da napelje tudi v park sam nekaj električnih luči. Posebno potrebne bi bile v sredini. Začasno se vzpostavi električna razsvetljava samo do godbene kolibe.

— Spored III. jugoslov. esperantskega kongresa, ki se vrši pod pokroviteljstvom dr. Josipa Leskovarja, mestnega župana v Mariboru od 22. do 24. maja: V soboto 22. maja: Sprejem gostov; ob 9. uri prijateljski sestanek v restavraciji Union. V nedeljo, 23. maja ob pol 9. uri slovesna maša v Franciškanški cerkvi s pridigo v esperantskem jeziku. Ob 10. uri svečana otvoritev kongresa v Narodnem domu. Ob 8. uri zvečer zabavni večer z esperantsko gledališko predstavo. V ponedeljek 24. maja: Zaključek zborovanj; izleti.

— Enodružinska hiša Doma ubogih. V terek se je vršil stavljen ogled na prostoru, kjer se bo zidal glavni dobitek loterije »Doma ubogih«. — Z zidanjem se prične, čim bo izdano gradbeno dovoljenje. — Nakupite srečke, ki Vam nudijo redko prilžnost, da pridete do udobne, srčkane, lastne hiše.

— Mariborčanom dobro znana carinska afera pride pri sedanjem porotnem zasedanju v razpravo. V ta namen sta določena dva dneva: 11. in 12. junij t. l. Obtožencev je dvanajst: Rafajlo Nafuzi, H. Sommer, Stevo Tončič, Viljem Hobacher, F. Preprotič, Gruhič Branko, Vasilj Marhovič, R. Zorcut, E. Rup, F. Praznik, F. Knez in M. Karlovič.

— Zdravega sinčka je te dni porodila na Kralja Petra trgu dvanajstletna Angela F. Rešilni avto je oba prepeljal v bolnico.

— Novi tečaji za strojeopise, slovensko in nemško stenografijo, knjigovodstvo, slovenščino in nemščino se začno na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. julija t. l. in trajajo štiri mesece. Vpisovanje in pojavnila dnevno v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

PRIJAVITE SVOJO UDELEŽBO NA VELESEJMU.

V svetovnem gospodarstvu ustvarjajo velesejni prepotrebno zblizanje med posameznimi državami in deželami in prav narodi in države, ki so znale pojmovati pomen velesejma, so danes na višku trgovstva in industrije. Slovenija je bila do zadnjega časa vse premalo zastopana v konkurenčni borbi, ki jo izvajajo nujne gospodarske pridobnine, ali začelo se je tudi v tem pravcu živahno preoblikovati, upati je, da bo zastopana naša industrija, obrt in trgovina na letošnjem velesejmu vzlic težki krizi še bolj kot na prejšnjem, kar je tudi sveta dolžnost vsakega poedincea, to z ozirom na skupnost.

V kratkem bo uprava velesejma začela z dodeljevanjem razstavnih prostorov in se za mudnikom nudi le še malo časa in prilike, da dobe ugodne prostore, ker se po razdelitvi ne bo moglo več upoštevati želje posameznih prigašencev. Dolžnost vseh, zlasti dolžnost Slovencev bi bila, da se zavedajo obče koristne in tudi nacionalno važne institucije in store vse, da pripomorejo do še večje impozantnosti letošnjega velesejma, ki se prične 28. junija in konča 5. julija, in da pripomorejo veliki manifestaciji porasta jugoslovanske industrije, obrti in trgovstva. Zato, kdor je še okleval, naj ne okleva v zadnjih minutah, in naj prijavi velesejskemu uradu, da hoče razstaviti svoje produkte. Prijave naj pošlje čimprej uradu Ljubljanskega velesejma.

H kongresu jugoslovanskih esperantistov v Mariboru.

V binkoštnih praznikih 23. in 24. t. m. se vrši v Mariboru III. kongres vseh jugoslovanskih esperantistov pod pokroviteljstvom g. dr. Leskovanja. Da bo širša javnost nekoliko bolj poučena, bomo navedli nekoliko podatkov o esperantizmu.

Predvsem naj nekoliko orišemo smerice in stremjenja pacifistov vsega sveta, ki so skušali z vpeljavo in upostavitvijo enotnega internacionalnega jezika doseči predvsem pri mednarodni trgovini večjo intenzivnost, poleg tega pa zblížati vse narode med seboj, da se bodo bolj spoznavali in razumevali. To danes povdarjajo predvsem esperantisti.

Ideja uvedbe internacionalnega jezika po širnem svetu brezdvomno ni mlada. Da, že srednji vek je imel opraviti z njo. Tedanja inteligenca — največ zaslug ima krščanska — je imela velikopotezno akcijo, da upelje v ves kulturni in civilizirani svet — latinski jezik. To je bilo seveda velike važnosti. Neglede na narodnost in ne glede na versko pripadnost se je srednjeveška inteligenca potom latinskega jezika razumevala. In ta vpeljavo in navada, da so gospodje plemiči in duhovščina govorili le latinski, je nedvomno vplivala na tedanjo kulturo in civilizacijo.

S sigurnostjo moremo trditi, da je bila latinščina prvi internacionalni jezik.

Seveda pa ta jezik ni bil razširjen med priprostim ljudstvom. Prvič že radi tega ne, ker je pretežak, drugič pa radi tega, ker se preprosto ljudstvo zbog svojih slabih socialnih razmer tega jezika ni moglo naučiti. Latinščina je bila samo za inteligenco, torej za duhovništvo in plemstvo in sicer vseh krščanskih narodov. Latinščina je bila uradni in v visokih krogih občevelni jezik.

Pozneje v novejšem veku, v dobi nacionalnega prebujenja pa so nacionalni jeziki izpodirali klasične jezike, predvsem germanski in romanski jeziki. Namesto latinščine so uvajali francoščino, angleščino, nemščino in druge. Francozi, Angleži, Nemci itd. so tekmovali med seboj in kandidirali svoje jezike za proglasitev internacionalnim, zakaj bomo videli iz naslednjega.

Razmah industrije in razmah trgovine je postal vedno večji. Evropski gospodarski trg je postal premajhen. Države so morale svoje blago izvažati in radi tega so hotele posamezne države, ki so konkurirale — razširiti s svojim nacionalnimi jeziki svoj vpliv po celem svetu. Angleži s svojo kolonizacijo so

razširili svoj jezik po vsem svetu. Nemci so delali isto.

Francozi pa znani po svoji eliti, so vpeljali francoščino kot občevelni jezik internacionalne inteligence. Od časov »solnčnega kralja« Ludovika XIV. do najnovejših dob je bila francoščina, drugi internacionalni jezik.

V najnovejšem času, zlasti od marčne revolucije l. 1848 pa so se zagovorniki in pristaši internacionalnega jezika vedno intenzivneje bavili s tem vprašanjem.

Kolosalen napredek tehnike, velikanski uspehi na gospodarskem polju so največ pospeševali, da so se začeli ustvarjati internacionalni jeziki — pravi ustvarjati — ne živi, ampak mrtvi umetni internacionalni jeziki.

Nesmiselno je trditi, da so se ti pristaši in zagovorniki internacionalnih jezikov bavili s tem vprašanjem zgolj iz jezikoslovnega stališča. Ne, ravno nasprotno. Gospodarstvo je bilo glavni vzrok in pa prepričanje, da bi svoje produkte lažje razpečali, če bi govorili le en jezik vsi ljudje.

Mi vidimo, da se je v preteklem stoletju pojavilo na takozvani »jezični internacionalni« pozornici več ljudi, ki so svoje proizvode — umetne jezike — forsirali. Uvedba vsakega je bila težka, kajti, ljudje niso imeli na tem interesa, trgovci pa se niso hoteli učiti, ker niso vedeli, ali bo upeljan ali ne. Največja težkoča pa je bila v tem, da ustvaritev umetnega jezika ne sme sloneti na širokogrudnih tendencah. Jezik mora biti lahak, lep in harmoničen. Ako doseže to, mu je možno, da se razširi.

Dosedaj smo imeli že več umetno sestavljenih jezikov. Naj omenim samo sledeče: volapiuk, ki je takoj po rojstvu umrl, ido, katerega lahko krstimo za »internationalno umetno francoščino« in esperanto, o katerem hočemo tu nekoliko izpregovoriti.

Ustvaritelj esperanta je bil Poljak dr. Ludovik Zamenhof. Priznati moramo, da je esperanto, ki si je na lanskem kongresu v Švici zagotovil in priboril eksistenco, eden izmed najlažjih umetnih jezikov. Gramatika, ki tvori bistveni del vsakega jezika je tako kratka, a obenem tako popolna, da se ne more s tako slovnico ponašati noben ne živ in ne mrtev jezik. Besedni zaklad je skrajšan na približno 2000 elementarnih besed, ki popolnoma zadostujejo za izrazitev vseh misli.

Skratka rečeno, esperanta se lahko

nauči vsak, pa naj bo bogat ali reven. Dostopen je vsem slojem, vsem ljudem. Sicer ima to hibo, da prevladujejo v njem besede s koreni romanskega izvora, ali ker je jezik sam na sebi lahek in zelo popolen, si je danes priboril pot v svet.

Esperantski kongres v Mariboru bo imel zgolj organizatoričen značaj. V Jugoslaviji namreč esperanto zelo počasi napreduje, in sicer predvsem radi tega, ker se ljudje ne zanimajo zanj. Sicer imamo v Sloveniji več esperantskih klubov, ki številčno niso jaki, ali vendar duh internacionalnega jezika, duh esperantizma je našel tudi v naši državi odmev.

Temu esperantskemu kongresu, ki se prvič vrši v slovenskem mestu v Mariboru pa iskreno želimo velikega uspeha.

Vikin.

Ko bi on vedel...

kako krasno in neverjetno poceni tenis blago je prejela tvrdka

Drago Schwab v Ljubljani, kupil bi sebi in meni za obleki.

Tako se nosi lahek pisan šal iz crêpe de Chine-bлага,

MODNO PISMO.

Hitro smo se navadili na to, da se morajo tudi oni deli damske toalete, ki jih ne vidimo, vjemati s celoto. Nežnega čara lahkih oblačil ne sme kvariti nobeno težko perilo, tudi harmonije barv ne sme nič motiti. Tako je nastalo barvasto perilo in za vsako damo se razume samo po sebi, da si naroči k obleki fine

indiferentne nianse lahke srajčne hlačice iz istega materiala.

Spretne roke »pesnice perila« izdelajo srajčne hlačice edino spodnjo bleko moderne dame — na zelo mnogovrsten način. Ročni ajour in plissé, fine čipke, fina vezanina krase graciozno perilo, ki ga smatra marsikaka kratkovidna teta, če ga vidi v izložbi, za — žepni robec. Ni legenda, da je bilo treba za »okrašen« robec prejšnjih časov več blaga in več čipk, kot ga je treba za moderne hlačice.

Najmičnejši material za perilo je pač crêpe de Chine. Georgette ni tako voljno blago ter se tudi glede pranja ne obnese tako kot kinakrep, ki igra v vsej modi največjo vlogo. Barva je prilagojena toaleti, vendar pa je najbolj pogosta kot banane ali pa korale rdeča barva z okromenimi čipkastimi okraski. aZ nočne srajce se uporablja zelo pogosto preprosta angleška fasona.

Tudi ženska lepega stasa se dandanes ne brani uporabljati pas kot oporo, vendar pa je treba povdarjati, da naj se nosijo samo taki pasi in opore, ki so izdelani po meri. Konfekcijske in šablonske stvari škodujejo čisto tudi najlepšemu stasu. Bočni pas in opasnica sta najboljša, če sta iz zelo tenke in trdne svile mesne barve. Nosita se na golem telesu. Pa tudi na najboljši pas naj se dama ne navadi preveč, kajti koncem koncev je vendarle lepo samo prosto telo, ki ga nič ne ovira, seveda, če ima dovolj razvito mišičevje, ki drži in nosi.

Nogavičnik naj bo lep in mičen. Dragoceni modni igrači kot draguljev dama, ki ima dober okus, ne bo nosila.

Najbolj priljubljene in moderne nogavice so svilene nogavice, ki se vjemajo glede barve natančno s čevlji. Nogavice iz umetne svile pa niso elegantne, bolje je, da nosi dama nogavice iz finega flora, če ji ne dovoljujejo sredstva, krasnih in niti nerentabilnih od prave svile.

Sportni šal iz živopisane volnene in svilene tkanine.

Modra obleka iz crêpe de Chine-bлага, okrašena s temnomodro vezenino. — Rjava obleka iz kasha-bлага. — Rdeča obleka iz crêpe-bлага s plisséjem.

Arkadij Averčenko:

Priskutna povest.

Soliden in prileten gospod se je nedavno vračal domov.

Bilo je na deželi, proti večeru; pol ga je vodila skozi malo šumo.

Naenkrat je zakričal nekdo nad njim: Stoj! — Iz grma je skočil razbojnik, nameril na mirnega gospoda browning in zavpil z divjim, robatim glasom:

— Roke kvišku!

— N-Ne morem, dragi moj — je zajecjal mirni gospod in blede ustnice so mu trepetale.

— Ubijem te kot psa! Zakaj ne moreš?

— Revmatizem imam. Teško gibljem z rokami.

— Revmatizem — je mrko zamrmral razbojnik ... revmatizem! Če ga imaš, ga moraš zdraviti, ne pa siliti nujno zaposlenih ljudi, naj čakajo, da se ti bo zljubilo dvigniti roke.

— Če bi le vedel, kako naj ga pravzaprav ozdravim, ta revmatizem...

— Ta je pa lepa! Zdaj naj ti dajem še nasvete. Roke si nadrgni z mravljinčjo kislino, pa bo.

— Kaj pa mislite, prijatelj! Kje pa naj v teh časih dobim mravljinčjo kislino? Nobena lekarna je nima.

— Pod roko jo boš že kje dobil — samo išči.

— Če bi le vedel — kje! Sto kilogramov bi je takoj kupil. Saj se lahko lepo zasluzi pri tem.

Kruto razbojnikovo obličje je dobilo naenkrat prijazen, poslovnj izraz:

— Koliko plačate? Jaz imam 50 kilogramov. Cena 450, franko moje stanovanje.

— Velja. Dam Vam tudi aro, ker sem Vam že denarnico speljal.

— Če je tako, pa pojdiva v kavarno, da napiševa pogodbo.

— Kje pa najdeva kavarno tu v gozdu?

— No, pa pojdiva k meni na dom. Zbudim ženo in skuha nama kave.

— Prav! Hajdimo!

Kako protivni, hladno računajoči so ljudje v svoji zreli dobi — sama spekulacija jih je, sama dobičkarija.

Ozrmo se raje v svet brezskrbne, prelepe mladosti — v dobo sladkih sanj in brezumnih, ponosnih nad.

Tam sedita dva na klopi. On in ona...

Mlad, cvetoč par.

— Katja! Ti veš, da sem pripravljen žrtvovati zate zadnjo kapljo svoje krvi!

— Ukaži — in luno snamem z neba ter ti jo položim pred noge... Katja!...

Ali me ljubiš?... Izgovori samo neznatno besedico: »da«.

— Norček! Saj vendar veš... Saj vendar vidiš...

— O brezmejne sreče! Zadušim te s svojimi objemi! Ti hočeš torej postati moja žena?...

— Da, ljubi moj.

— Zelim, da bi bila svatba čimpreje.

— Ali je mogoče že prihodnji teden?

— Kaj pa misliš? Saj še poročne obleke nimam.

— To že naredimo! Iz kakšnega blaga naj bo obleka?

— No — iz muselina, šifona, atlasa...

— Prav! Imam v zalogi muselin po 28.000 meter, franko šivilja.

— Ne boš, prijatelj. Moja prijateljica ga je kupila preteklo nedeljo po 23.000.

— Če nočete, Vas ne maram siliti. Napravite, kakor mislite. Jaz že najdem

drugo odjemalko. Saj nevest je sedaj toliko, da bi lahko svinje krmil z njimi.

— Gospod! Kam pa vi? Počakajte vendar!

— No?

— Ali ne rabite morda srajce za frak, svilene robe? Pridite nazaj — dam Vam po ceni, franko stanovanje...

Ne, proč odtod! Daleč proč od te poželjive, v svojem koristoljubju ogabne mladine.

Dajte mi jasno, dehteče detinstvo, da se dotaknem njega duhteče prelesti!

Tam po ulici koraka žvižgaje, zastaven, desetleten fantiček. Kam se mu mudi? Hm! Potrkal je na zaprta vrata pol razpale bajte.

— Hej! Ali ni nikogar doma? Ali stanuje tu možakar, ki krade otroke?

— Tukaj, tukaj. Izvolite dalje.

— Čujte vi, mož. Posel imam za vas. Lepe denarce si lahko zaslužite.

— Kaj ne poveš?!

— Ugrabite me drevi! Stariši bodo plačali lepo odkupnino.

— No in koliko hočeš ti zaslužiti pri tem, pritlikavec?

— Jaz delam s 50 odstotki. 60 tisoč že iztisneva, trideset bo vaših, trideset mojih.

— Ta bi bila lepa — 50 odstotkov. Mi tvegamo vse, imamo sitnosti, ti pa...

— Zato bom pa jaz sestavil prav mило pismo. Pri drugih dečkih ni gotovo, ali jih odkupijo ali ne, mene pa imajo stariši tako radi, da bi se slekli do golega, samo da me osvobodijo.

— 50 odstotkov je premalo. Bomo še delili.

— Kaj mislite, da meni ne bo treba deliti. 15 odstotkov moram dati sestri, ki se bo pred stariši zvijala v histeričnih krčih. Tudi mi imamo svoje stroške...

Tako torej? Pogubni bacil spekulacije je zastrupil celo nežno deco?... o Bog! Kdo je sploh še ostal nedotaknjen? Morda dojenčci?

V zibelki leži, zavaljeno in rudeče nabogljeno in strmi s svetlimi očmi v strop, nepremično, pozorno...

Ljubeča roditelja sta sklonila nad njim svoje glave — nežno občudujeta svojega prvenca.

— Ne vem, kaj naj napravim, — pravi žena žalostno. — Kako naj ga hranim, ko mi je mleko usahnilo?! Dojiljo bomo morali najeti.

— Seveda, kar najemi jo, prikima mož. — Drago bo, ampak ne gre drugače.

Dojenček ju opazuje s svojimi svetlimi, pametnimi očmi in — spregovori naenkrat lokavo:

— Imam dobro misel — pravi in se smeji. — Koliko bosta plačala dojilji za mleko? 60 tisoč, franko moja usta...? In njena hrana bo veljala dvakrat toliko.

Vsega skupaj — 180 tisoč. Napravimo tako-le: Kupita meni vsak dan steklenico mleka — to ne bo stalo več kot 500, na mesec torej 15.000. Prihranek bo znašal 165.000, razdelimo si ga na polovico. Oče! Napiši pogodbo!

Ojej, ojoj! Tako živimo dandanes.

Ali ne bo že kmalu konec sveta?

To in ono.

MOŠKI ALI ŽENSKA.

Sivar se je začela lanske leto. Tedaj je bila na kliniki v Carigradu operirana neka Saima Hanum, ker pravzaprav ni bila ženska, da je postala možki. Prav vesela je zapustila klini-

ko ter se prekrstila v Saima efendija, ki je postal kmalu ljubljenelec vseh žensk. Vsekako je bila kot mož zelo mlada. Pustila si je rasti brke, nosila je kratke lase ter... se tudi prav kmalu poročila.

Saim effendi je bil znana osebnost. Turški listi so pisali o njem veliko več kot o politiki. Čitatelji so izvedeli o njem vse podrobnosti, listi so jim servirali vso psihoanalizo »mladega« moža.

Pozneje so ljudje na Saima effendija pozabili, kot pozabijo na vse, kar ne obrne od časa do časa na prijeten ali neprijeten način pozornosti nase. Ali je Saimu effendiju žal, da ne figurira njegovo ime več kot naslov časopisnih člankov, ali gre pa morebiti za biološke pojave? Dejstvo je, da si je dal komaj nastali, toda srečno poročeni mož te dni obriti brke ter nosi lase tako, da ima »bubikopf«. S tem pa je obrnil znova pozornost nase. Zopet pišejo listi o njem! Ali je Saim effendi morebiti vendarle ženska? Ali je ženski možki?

Ali so se vzbrudili v njem s preveliko silo spomini na zelo temperamentne čase, ko je bil dekle?

Vsekako se smeje gospod-gospa Saima v pest: njegova popularnost je rešena. Postal je zopet enkrat interesanten.

STRAŠNA EKSPLOZIJSKA KATASTROFA. 41 MRTVIH, NAD 50 TEŽKO POŠKODOVANIH.

V tovarni za smodnik, 4 km od Mannheim (Nemčija), se je pripetila v četrtek dopoldne velika eksplozijska nesreča.

Nenadoma se je začelo močno gromenje, nakar je sledila strašna eksplozija, obenem so švigili vsepovsodi iz poslopja plameni. V trenutku je bila zgradba porušena. Od poslopja ni ostal niti temeljni zid. Tam, kjer je stalo, zija sedaj globoka jama. Eksplozija je bila tako močna, da je onesel zračni pritisk raz več hiš v bližini strehe. Kosi zidu in deli strojev so leteli na stotine metrov daleč. V bližnjem gozdu je polomljenih vse

polno dreves. V 4 km oddaljenem Mauheimu je strtil na stolice šip. — Eksplozija je nastala, ker se je vnel smodnik. Krivda seveda ne zadene nikogar.

Nesreča se je pripetila medtem, ko je bila tovarna v polnem obratu. 41 oseb je mrtvih, nad 50 pa težko poškodovanih. Reševalna delila so bila zelo naporna. Ognjegasci so bili v neprestani smrtni nevarnosti, ker je sledilo prvi eksploziji še več manjših. Prebivalstva v okolici se je polastila silna panika. Prestrašeni ljudje so bežali iz hiš ter se niso upali po več ur vrniti.

: Jetnik, ki požira cinkaste žlice. Iz Prage poročajo: V Eperjesu so našli jetnika Hauska, ki je zaprt radi večjih in manjših deliktov, nezvestnega v njegovi celici. Prenesli so ga v bolnico, kjer se je izkazalo, da je potrebna operacija. Na splošno začudenje so izvlekli zdravniki iz njegovega želodca dve cinkasti žlici. Kmalu nato so popadle Hausko zopet hude bolečine. Zdravnikom je izjavil, da se ne da drugič operirati, češ, da dobro ve, da brez njegovega privoljenja operacija ni dopustna. Toda državni pravdnik si je znal pomagati. Proglasil ga je za abnormalnega, ki ga lahko operirajo tudi brez njegovega privoljenja in Hauska je moral zopet pod nož. Tudi to pot so izvlekli iz želodca trdovratnega

ZA KRATEK ČAS.

»Ali ste pili eno uro pred obedom gorko vodo, kot sem vam naročil?«

»Ne, gospod doktor, — ne gre, — četrti ure sem jo pil, pa bi bil kmalu počil!«

Ona: »Ljubite Beethovna?«

On: »Da — toda igrajte le dalje.«

»Ali postopate s služkinjo tudi tako, kot da je član družine?«

»Kaj vendar mislite? — — — Z njo moramo biti zelo prijazni in obzirni!«

EVO ZLATNIK!

Poglejte si ga dobro!

kako je lep in blesteč
zlatnik po 10 frankov!

Kupite si še danes
ZLATOROG
TERPENTINOVO MILO
in prepričajte se o njegovi
nedosegljivi kakovosti.

Ako Vam je sreča mila, boste našli pri uporabi tudi Vi skriti zaklad.

PRISTNI ZLATNIK
po 10 frankov!

REDKA, UGODNA PRILIKA!

Nizje cene kakor pri RAZPRODAJI

pri manufakturni trgovini **TRPIN**, Maribor, Glavni trg 17. Pri takojšnjem plačilu se pri moškem, ženskem in otroškem blagu dovoli še 10% popust.

Srajce, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne

-- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. -- Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Telefon 100

Telefon 100

Novi in rabljeni pisalni stroji najboljših znamk, razmnoževalni aparati „OPALOGRAF“ in originalne potrebščine, računski stroji sistem „TRIUMPHATOR“ in vse potrebščine za pisarniške stroje. Lastna strokovna šola za strojepisje, stenografijo ter knjigovodstvo in lastna delavnica za popravila pisarniških strojev

Ant. Rud. LEGAT & Co.,

Maribor

Slovenska ulica 7.

Telefon 100

Telefon 100

Uprava „Narodnega Dnevnika“ prodaja makulturni papir kg Din 4-50.

Barvne trakove, ogljeni povoščeni kopirni papir, hektografski zaviti in druge potrebščine pri

LUD. BARAGA, Šelenburgova ulica št. 6/I.
Telefon št. 980.

Tako krasno se pere edino le z
milom
„Gazela“

To res pravo gospodinsko milo učinkuje temeljito in istočasno blagodejno na vsako, tudi najfinije perilo. Uporablja se samo to milo, kajti z njim prati je prava igrača.

Vedite pa tudi, da se v vsakem tisočem kosu nahaja zlatnik.
Ako ga najdele, pomeni to za Vas dvojno srečo!

Velika prodaja po znižanih cenah!

Izredna ponudba:

Damske flur-nogavice v modrih barvah od Din 24.— naprej
Angleske nogavice melirane 21.—
Otroške nogavice kratke 6.—
Damske Trikot-rogavice Reklam 16.—
Moške 16.—
Damske Glace- 60.—

Otroške patent-nogavice sive, rujave, črne, bele. Veslarske majice — dokolenice — žepne rute. Modne srajce — ovratniki — samoveznice. Spodnje — hlače — spalne srajce.

Dežniki.

Potovalni kovčki od Din 55.— naprej.
Potrebščine za hribolazce.

Galanterija. Parfumerija. Modno blago.
Potrebščine za krojače, šivilje in modistke.

Gaspari & Faninger nasl.
SLAVKO ČERNETIČ
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 28.

Najcenejše avtogume

J. GOREC

v palači Ljubljanske kreditne banke

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

PREMOG - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Gospodilčna

katera je celi dan odsotna, išče sobo s separatnim vhodom v sredini mesta. Naslov pove upravnika lista.

NARODNI DOM
STAJERSKA KLUB
OSET, Maribor
2 kegljišča, klubi, prvovrstna vina.

Trgovina
Odon Koutny

špecijska zaloga orodja in tehničnih potrebščin v Ljubljani je vsled sklepa konkurznega sodišča v Ljubljani od 7. V. 1926 S 18/25/108 zopet odprta ter se v konkurzu maso spadajoča blagovna zaloga zopet po dnevnih cenah prodaja.
Ljubljana, 17. maja 1926.
Uprava konkurzne mase.

Več tisoč

cvetlic

za okrasitev oken, balkonov, cvetličnih gredic (tepih), kakor tudi za okrasitev javnih prostorov, restavracij, postaj, pokopališč itd. priporočalvan Simene, vrtnar, Ljubljana, Gradišče št. 12.

Dekle

zmožno vseh hišnih del, kakor tudi kuhanja in šivanja ter dela po vrtu išče službe samo pri poštenih ljudeh. — Naslov pove upravnika lista.

Naročajte
„Narod. Dnevnik“.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. — Večletna garancija.

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj **DUBIED**

Josip Petelinc, Ljubljana

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfiniji in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA

HRANILNICA

REG. ZADR. Z NEOMEJENIM JAMSTVOM

LJUBLJANA

MIKLOŠIČEVA CESTA — KRALJA PETRA TRG 2

VLOGE NA HRANILNE KNJIŽICE
in tekoči račun obrestuje najugodnejše

ŠPECIJALNA ODDELKA HRANILNICE:

ZAVAROVALNA ŠTEDNJA
IN RENTNA ŠTEDNJA

POSJILA DAJE LE PROTI POPOLNOMA VARNIM
VKNJIŽBAM IN PROTI PRAV DOBREMU POROŠTVU

≡ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ≡

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Delniška glavica Din 50,000.000.—
Skupne rezerve nad Din 10,000.000.—

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, poselnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552